

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEK FOGLALKOZÓK
ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Szerkeszti

BUND KÁROLY,

a F. J. r. l., egyesületi titkár.

1907. augusztus hó 15. XVI. FÜZET. XLVI-ik évfolyam.

Megjelenik minden hónap 1. és 15-ik napján.

Ára egy évre, azok számára, kik az Országos Erdészeti Egyesületnek nem tagjai, 16 kor. Az egyesület azon alapító tagjainak, kik legalább 300 koronát alapítottak, ingyen jár, míg azoknak, kik ezen összegnél kevesebbet alapítottak, az illető alapítványi kamat beküldése mellett, ára 6 kor. Rendes tagoknak a 16 kor. évdíj fejében szintén ingyen küldetik meg.

Az Országos Erdészeti Egyesület időközönként megjelenő közérdekű kiadványai (népszerű erdészeti ismeretek tára stb.), valamint a hirdetések (állandó melléklet) és az időközönként a laphoz fűzött, műnyomópapíron készült képek az előfizetési ár fejében a lappal *ingyen* küldetnek meg.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám.

(Telefon : 37—22)

A lapnak legkésőbb minden hónap 5. és 20. napjáig a t. egyesületi tagok vagy előfizetők kezeihez kell jutni. Ellenkező esetben posta-jegygyel „reclamatto“ teendő.

“Pátria” irodalmi vállalat és nyomdai r.-t. nyomása Budapest, Üllői-ut 25.

Munkatársaink tájékoztatásul! Az „Erdészeti Lapok” közleményeik körébe fogadják az erdőgazdaság összes ágainak művelésére és ismertetésére szolgáló értekezéseket s a gazdálkodás gyakorlati alkalmazására vonatkozó bármilyen tudósításokat, valamint felvesszük az erdészetet közelről érdeklő s azzal mintegy rokon kötelekben lévő vadászati ügyeket is.

Írói tiszteletdíj: Egy nyomtatott ivnyi eredeti értekezésért, mely a szerkesztőség részéről átdolgozást nem igényel 40—48 K., ha az átdolgozást igényel, avagy idegen nyelvből eszközölt szabatos fordításért 24—40 K., oly fordításért, mely átdolgozást igényel 16—24 K.

Munkatársaink tiszteletdíját a szerkesztőség az év végével küldi meg, kívánatra azonban előbb is.

Kérjük munkatársainkat, hogy dolgozataikat csak egyes félevekre, s ilyeneken is csak az egyik oldalra, törött alakban írják. A cikkekhez tartozó rajzokat sima, fehér papíron, lehetőleg kétszer olyan nagyságban kell készíteni, mint a milyen nagyságban azokat a szerző a lapba felvéteni kívánja. Ugyanilyen mértékben nagyítva kell a rajzhoz tartozó felírásokat, betűket s egyéb jelzéseket is alkalmazni. Tiszta és szép másolatokat csak hasonlóan kidolgozott eredeti után lehet várni. *Kéziratok nem küldetnek vissza.*

Az Erdészeti Lapokban megjelenő közleményekről a szerkesztőség a nyomdai költségek megtérítése esetén *különlenyomatokat* is készített a szerzők számára. A nyomdai költség (füzve, de boríték nélkül) 30 példány után 16 oldalas ivenként 7 K., 50 példány után 8, 100 példány után 10 K.

Borítékkal ellátva, a különlenyomatok előállítására 30 példánynál 3 K. 60 fill., 50 példánynál 4 K.-val, 100 példánynál 5 K.-val többre kerül.

EGYESÜLETI HIRDETÉSEK.

Figyelmeztetés. Az egyesületi kiadványokból az egyesületi tagok *csak egy példányt* szerezhetnek meg *kedvezményes áron*, több példány megrendelése esetében a többi példány után a nem tagok számára megállapított ár küldendő be.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél (Bpest, V., Alkotmány-utca 6. sz.) a következő művek **rendelhetők meg:**

ERDÉSZETI LAPOK. Az Országos Erdészeti Egyesület közlönye. Szerkeszti *Bund Károly*. Előfizetési ára 1 évre 16 korona. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Mutatványszámok ingyenesen. Régi évfolyamok mérsékelt áron.

AZ ERDÉSZETI ZSEBNAPTÁR 1907. ÉVI (XXVI.) ÉVFOLYAMA. Ara egyesületi tagoknak 2 K., másoknak 3 K. Áráat legcélzszerűbb *45 f. postaköltséggel együtt előre beküldeni*, mert az utánvét aránytalanul drágítja a postaköltséget.

AZ ERDŐÖR vagy AZ ERDÉSZET ALAPVONALAI KÉRDÉSEKBEN ÉS FELELETEKBEN. Irta: Bedő Albert. VIII. kiadás, 1902. Ára 6 K. 6 kor. 55 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve és ajánlva küldetik.

AZ ERDŐRENDEZÉSTAN KÉZIKÖNYVE. Irta: bölcsházai Belházy Emil. I. rész. Ára tagoknak 6 K., nem tagoknak 10 K.

ERDÉSZETI NOVÉNYTAN. Irta: Fekete Lajos és Mágócsi-Dietz Sándor. I. kötet. Általános növénytan. Teljesen elfogyott. — II. kötet: Növényrendszertan. Részletes növénytan. Növényföldrajz. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 18 K.

A TOLGY ÉS TENYÉSZTÉSE. Irta: Fekete Lajos. Ára tagoknak és könyvkereskedőknek 4 K., másoknak 6 K. Kapható a szerzőnél is Selmeczbányán.

ERDEI FACSEMETÉK NEVELÉSE. Irta: Tomcsányi Gusztáv. Ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 4 K.; 4 K. 45 fill. előzetes beküldése esetén bérmentve küldetik.

ERDÉSZETI LAPOK

XLVI. ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

KÖZLÖNYE

16. FÜZET.

KIADJA: AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET

Szerkeszti:

BUND KÁROLY

Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. ☼ Előfizetési díj egy évre 16 korona.

Az Orsz. Erd. Egyes. oly alapító tagjai, kik legalább 300 kor. alapítványt tettek, valamint a rendes tagok is 16 kor. évi tagsági díj fejében, ingyen kapják. Azok az alapító tagok, kik 300 koronánál kevesebbet alapítottak, 6 kor. kedvezményes árért járathatják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapesten, Lipótváros, Alkotmány-utca 6. sz., II. em.

☞ A lap irányával nem ellenkező hirdetések mérsékelt díjért közöltnének. ☞
(Telefon: 37—22.)

Az ipolyvölgyi erdőirtásokról.

Irta: Bund Károly.

Az erdő sokféle irányban spekuláció tárgya hazánkban, ami egészségtelen, meg nem állapodott közgazdasági viszonyainkra, az erdőbirtokosok egy részének csekély gazdasági érzékére és a népnek tudatlanságára, de kétségkívül törvényeink bizonyos hézagaira s a meg-lévők hiányos végrehajtására is vezethető vissza, nem is szólva arról, hogy mindenütt akadnak spekulánsok, akik ezen körülményeket felhasználva, a lehangzatosabb, a felületesen ítélő nagyközönséget, sőt ugylátszik, szakközegeket is megtévesztő czégérek alatt a maguk javára fordítják az említett mostoha körülményeket.

Erdélyben főleg a székelyföldi erdők arányosítása körül történt hallatlan visszaélések alakjában jelentkezik az, amit közszájon „erdőpanamának” neveznek; ott rendszerint a *fa* volt a közgazdaság és a székely nép szempontjából oly

mérhetetlenül káros „üzlet” tárgya, a talaj letarolva legrosszabb esetben olcsó áron meg volt vehető és ekként a rajta egyedül okszerű erdőgazdaságnak megmenthető. A *felvidéken* az értéken aluli faeladások ugyan az újabb időkhöz szintén napirenden voltak, de az erdőgazdaság jövőbeli üzését alapjában veszélyeztető jelenségek legalább nem voltak észlelhetők. Az erdőtörvény életbe lépése *utáni* időnek volt fenntartva, hogy ennek a vidéknek is meglegyen a maga erdőüzleti különlegessége.

Az ugynevezett nagy erdőüzletek, az értékes fenyvesek itt nagyobbára a kötött birtokon vannak és ma már rendszeres, árverés útján való eladás tárgyai. A magánbirtokon pedig értékes erdő már vajmi kevés van, leginkább még bükkösökben vannak fakészletek. Nagy, rendkívüli, a reális polgári nyereséget túlon-túl meghaladó hasznót hajtó faüzletre ily viszonyok között már mind kevesebb és kevesebb a kilátás, ki kellett tehát találni a módját az erdőüzlet oly módjának, mely az adott kevésbé kedvező viszonyok között is még fényes eredményt ígér. A fakészlet ezt nem biztosítván, az *erdőtalajnak mezőgazdasági célokra való eladásában* kínálkozott egy új módszer a magyar erdő üzleti kizsarolására. Eleinte faüzletek vásárolták ily célra az erdőt talajostól, később erdőbirtokosok is akadtak, kik erdejüket a fa kihasználása után ily módon értékesítették.

Az Ipoly forrásvidékén folyó törvényellenes és közgazdasági tekintetben felette sajnálatos erdőirtások, amelyekről az Erdészeti Lapok f. é. VI. füzeté adott hirt, az erdőüzleteknek ebbe az utóbbi kategóriájába tartoznak, és sajnos korántsem egyedülállók, mert a felvidék több megyéjében találkozunk hasonló jelenségekkel és fakereskedő-czégek itt is, ott is biztosítanak maguknak megvásárlás útján oly

területeket, amelyek az erdő ily „értékesítésére“ vannak szánva. Ha emellett a fakészlettel is jó üzletet csinálnak, annál jobb.

Ha csupán oly talajról volna szó, amely mezőgazdasági művelésre állandóan alkalmas, talán sajnálkozhatnánk az erdőtalaj újabb apadásán, mert hiszen fölös erdőnk egészben véve már valóban nincs, de belenyugodnánk a dologba, mert a parcellázás utáni új birtokosok szerelményükben, ha drágán is jutottak hozzá, állandó jövedelmi forráshoz jutnának, amely a nemzet, az ország szempontjából is állandóan produktív maradna. Sajnos azonban, hogy a legkifejezettebb feltétlen erdőtalajokon, sőt véd-erdőtalajokon is történtek parcellázások és terjedelmes irtások. Ebbe belenyugodni semmiképen sem lehet, ez az illető vidékek és az ország szempontjából egyaránt veszedelmes tünet. Pedig oly szép, oly csalogató jelszavak vannak e mozgalom zászlájára írva! A kivándorlás megakadályozása, földet a népnek, munkaerőt az ipartelepeknek, ilyeneket hallunk emlegetni. A fölültes szemlélőnek ez elég, hogy a feltétlen erdőtalajok parcellázását ellenőrző erdészeti közegekben a sötét reakció eszközeit, a való élet szükségleteit nem ismerő, a zöld asztal mellől intézkedő, a törvényt betűszerint és ridegen alkalmazó szükkeblű bürokratákat lásson, kiket legalább is áthelyeztetéssel kellene megfenyíteni, hogy az új „közgazdasági irányzat és erdőgazdasági politika“ iránt fogékonyabbak legyenek.

Ezen általános reflexiók után térjünk át az Ipoly forrásvidékén történőkre. Az a közlemény, mely az ottani erdőirtásokról hirt adott, hívta fel figyelmemet erdőgazdaságunknak erre az újabb veszedelmes jelenségére s érlette meg bennem azt az elhatározást, hogy a helyszínén

tanulmányozom ezt az újabb fajta erdőüzletet. Kétkedni a közlemény érdemi részének valóságában nem lehetett, egyfelől annak forrására való tekintettel, másfelől azon okmányjellegű bizonyítékok miatt, amelyek az Erdészeti Lapok rendelkezésére bocsáttattak.

A helyszínén talált állapotot a következőkben jellegezhetem. A Málnapataka község határában elterülő magán-erdők, melyeknek kiterjedése 9433·56 kat. hold, kifejezett hegyvidéken, 340—1113 méter tengerszin feletti magasságban fekszenek. Talajukat csekély mélységénél, köves, sőt helyenkint sziklás voltánál fogva, nemkülönben 20—40°-nyi lejtje miatt határozottan feltétlen erdőtalajnak, egyes részleteken véderdőtalajnak kell minősítenem s ebben a tekintetben, amint látni fogjuk, sem a népesség sűrűsége, sem a mezőgazdasági művelés fejlettsége nem ad okot enyhébb minősítésre.

Az említett 9433·56 k. holdból 1271 k. hold a gróf Zichy szeniorátusé, rendszeres kezelés alatt áll és létében veszélyeztetve nincsen. A fennmaradó 8163 holdból 3500 k. holdra tehető az a terület, amely részben már ki van irtva, részben irtás céljából kisebb-nagyobb parcellákban eladatott, irtása tehát, ha a közigazgatás gyöngének bizonyulna, csak rövid néhány év kérdése. A talajt jobbmódu kisgazdák vették meg holdankint 200—300 K-ért, részben saját vagyonukból, részben kölcsönből. Ez az összeg értesülésem szerint több mint kétszerese annak, amennyiért ott néhány év előtt az erdőtalajt faállománynyal együtt venni lehetett.

Az ezenkívül ott található 4663 k. hold erdő kisebb részben már régóta egyes kisbirtokosoké, nagyobb részben pedig üveggyárosok tulajdona. Ennek a léte biztosítottnak, ha a törvényellenes irtásnak véget vetni nem sikerülne,

nem tekinthető, mert a birtokosokban nagy a hajlandóság az oly jövedelmezőnek bizonyuló példát követni, sőt ezeken a birtokokon is vannak már irtások, melyeknek területét azonban a fenn említett 3500 holdnyi területhez számítottuk.

A faállomány a veszélyeztetett és a már irtás alatt álló erdőkben nagyobbára bükk, a fenyő — a Zichy grófok birtokától eltekintve — már ki van használva, csupán néhány 25—30 éves fenyvest láttam ott, amelyek azonban már szintén fejsze alá kerülnek és még néhány évig nyersanyagot szolgáltatnak az ottani fűrésztelepnek, amely ezeknek a legjobb növekvésben lévő fiatal faállományoknak terméséből alig 10—12 *cm* széles deszkát és szőlőkarót vág. Ennek a néhány fiatalosnak felemésztése után az a fűrésztelep működését beszüntetheti, hacsak nem vág azontul bükkfát, melyre azonban az ugyanebben a völgyben lévő 4 üveggyárnak szintén égető szüksége van s amely, ha az irtás tovább folyik, rövid idő alatt szintén kifogy.

Hogy rendszeres, a jövőt és a nép állandó keresetét szem előtt tartó gazdaságról távolról sincsen szó, hanem valósággal gyarmati jellegű rablógazdaságról, annak bizonyságául felemlítem, hogy a régebbi birtokosok által egyik mellékvölgyben létesített, jól sikerült és szépen növekvő 8—12 éves luczfenyő-fiatalost az új birtokos karácsonyfáknak tarra vágatja.

Málnapataka községhez néhány telep tartozik, amelyek 15—20 nyomorult apró lakóházból és a hozzátartozó melléképületekből állanak. Körülöttük és néhány elszórtan fekvő tanya körül régi irtványok vannak, amelyek mellett bizonyitanak, hogy annak idején, e telepek keletkezésakor több gazdasági érékkel választották ki az irtásra,

illetőleg állandó mezőgazdasági használatra (az ottani nép igényeihez mérten) alkalmas területeket, mint most. Igaz, hogy a cél más volt, akkor állandó település, most telek-spekuláció és a talaj rövides kizsarolása, tekintet nélkül minden egyébre! Hajdan a völgyek alján elterülő, mélyebb talaju és szelid lejtésű területeken kívül a hegyek magaslatán megtelepülő nép csak a hegytetők fensíkjaait és azok kisebb lejtésű peremét irtotta. Abból is annyit, amennyi szükségletének megfelelt s amennyit fáradságosan bár, de elég jól meg tudott művelni, főként pedig trágyázni. Már a legelőterületek nyelésénél kevésbé voltak óvatosak. Az Ipoly forrásvidéken is sok az oly régi hegységi legelő-terület, amely ugy magas fekvése és kitettsége, mint a talaj silánysága és az ápolás teljes hiánya következtében inkább terméketlen területnek nevezhető, mert fütermése minimális, az is olyan, hogy az állat nem eszi meg.

Ezek a régebbi irtásokon kívül vannak 20—25 év előtti újabbak is, még pedig már a meredekebb befüggő oldalakon. Ezek már az erdőtörvény életbelépte után keletkeztek s az előbbieken említett legelőkkel együtt támpontot nyújtanak arra, hogy a legujabban megindított parcellázási és irtási akció következtében mezőgazdasági művelés alá vett területek jövő sorsáról magunknak képet alkossunk.

De hát mi is történik azokon az irtványokon? Kitisztogatják a vágásterületet olyképpen, mint a mezőgazdasági elő- és közteshasználatnál szokásos, azután a tuskók közötti területet kapával felületesen megművelik és burgonyát vetnek bele. Két izben burgonyát, két izben, többnyire felváltva a burgonyával, rozst, bokros rozst vagy zabot termelnek. Tudjuk, hogy a pihent televénydus erdőtalaj mily bő terméseket adhat; ez a négy évi mezőgazda-

sági használat azokon a helyeken, ahol köves, sziklás, kapával sem művelhető helyek nem fordulnak elő nagyobb számmal, többnyire megtéríti a vevőnek a vásárba fektetett pénzét, talán némi felesleghez is jutnak s megmarad a talaj, mely mint legelő még mindig némi értéket képvisel. Ez teszi érthetővé, hogy a beerdősítési kötelezettség kimondása sem riaszt vissza egyeseket ily talajvásárlásoktól.

Több mint négy, legfeljebb öt évnél nem tartható fenn a vágásterületek mezőgazdasági használata. Ekkor a talaj már teljesen kimerült, trágyázni pedig e távoleső, meredek, kevésbé hozzáférhető területeket akkor sem lehetne, ha az istállózott állatállomány elég nagy volna a nagykiterjedésű irtásoknak trágyával való ellátására; erről azonban szó sem lehet. Következik tehát a termőerejükből kifosztott területeknek paragon hevertetése és legeltetése. Eleinte némi fűtermés jelentkezik, később ezt a talaj részleges lemosásával és kiszáradásával kapcsolatosan a moha és az elhanyagolt, silány hegyvidéki legelőinket jellemző gyomnövényzet váltja fel. Helyenkint bokrok és főleg a nyír igyekszik megtelepedni, de mihelyt a legeltetésre veszélyes mértékűnek mutatkozik, a legtöbb irtványon újból kivágják. A meredek fekvésű legelőkön megjelennek azok a jól ismert, kőkeményre taposott marhaösvények és egyik-másik helyen egy-egy kezdődő vizmosás is jelzi a jövő „fejlődés” útját. Hogy a nagyobb mérvű talajrombolás jelei még nem mutatkoznak, annak okát egyfelől az irtások újabb keletében, másfelől és főként azonban az állatállománynak az irtott területek nagyságához mért csekély voltában találjuk meg.

Az eddigi irtások is azt bizonyítják tehát, hogy az a talaj állandó mezőgazdasági művelésre nem alkalmas és mint legelőterület sem használható gazdaságosan.

Állítsuk ezek után szembe a vidék közgazdasági fejlődését okszerű erdőgazdaság és a mostani irtványgazdaság mellett.

Rendszeres erdőgazdaság mellett, különösen ha a gazdaság arra irányul, hogy a bükkösök megfelelő mértékben fenyvesekkel, kis részben talán tölgyesekkel váltásának fel, a mai emelkedő faárak mellett egyfelől a birtokosok állandó és emelkedő jövedelemre számíthatnak, a völgyben lévő üveggyárak pedig, amelyek tulajdonosai részben erdőbirtokosok is, a kellő tüzelőanyaggal mindig el volnának láthatók. A nép pedig az erdőben, az üveggyárakban, a faiparvállalatoknál és a losonczvidéki, elég szép számmal lévő egyéb iparágaknál, a termékek fuvarozásánál állandó keresetet talál. Létét biztosítaná ezenfelül mezőgazdasági birtoka, amely éppenséggel nem oly csekély, hogy a kellő művelés mellett, magas fekvése mellett is ne lehetne bizonyos jólét alapja, amint tényleg most is vannak ott elég számmal jómódu kisbirtokosok. Az 1900-ban 5307 (1890-ben 5319) lakossal bíró község határában az 1896. évi mezőgazdasági statisztika szerint van 2597 kat. hold szántóföld, 73 kat. hold kert, 2889 kat. hold rét és 2028 kat. hold legelő. Az állatállomány pedig 1852 egyéven felüli szarvasmarha, 186 ló, 791 sertés és 2237 juh. Bizonyos, hogy ily viszonyok között az ipari foglalkozásnak, ha magasabb kulturális állapot felé törekszünk, nagy szerepe jut a nép gazdaságában, de a mezőgazdaság és állattenyésztés, a jelenlegi földek mellett is lehet a viszonyoknak megfelelően virágzó.

A mostanában üzletszerűen és nagyban megkezdett erdőirtás ellenben, amely az Ipoly forrásvidéken elterülő, itt tárgyalt erdőkkel 10—15 év alatt teljesen végezhet, elsősorban elvonja annak az iparnak létfeltéte-

leit, amelynek nagy fontosságát, mint az ottani nép keresetforrását, éppen az imént hangsúlyoztam. Tarthatatlan tehát az az érv, hogy az erdő irtására azért van szükség, hogy föld nyújtásával ipari munkásokat lehessen odakötni a meglévő iparvállalatokhoz, mert ezek az iparvállalatok az ottani erdő kipusztításával szintén megszűnnek. Lehet a munkásszerzésnek ez a módja időleges érdek, amely azonban távolról sem teheti szükségessé vagy indokolttá egy egész völgyrendszer erdőségeinek lepusztítását és csak igen gyenge, átlátszó lepel oly káros és közgazdaságilag veszélyes, önző czélú cselekmények takargatására, amilyenekről itt szó van. Egyébiránt pedig nem is gyári munkások veszik meg a letarolt területeket, hanem jobbmódu kigazdák s amint láttuk, ezek is csak 4—5 évig tudják jól hasznosítani a területeket, azontul azok jóformán parlagon hevernek.

A faipar, az üveggyártás és az ezzel járó szép keresetet nyújtó fuvarozás megszűnése az erdőirtás első oly következménye, amely a nép széles rétegeit közvetlenül érinti, ugyszintén az erdei munkaalkalom elveszése. Vajjon közgazdaságilag előnyösebb állapot lesz-e ez?

És vajjon, ha az a már irtott és irtásra kijelölt 3500 k. hold és ezt követően a többi veszélyeztetett 4500 hold a 4—5 évi mezőgazdasági használat által termőerejéből kizsarolva, silány, táplálékot alig nyújtó legelővé lesz átalakítva, amelyen legjobb esetben haszontalan bokrok és néhány nyirfa üti fel tanyáját, vajjon ezzel az ottani nép boldogabb lesz-e, a vidék gazdasági állapota emelkedett-e? Avagy talán inkább szaporodott az ország testén a parlagon heverő, rosszul művelt területek száma, amilyen sajnos, ugyis elég sok van? Mi ez utóbbit valljuk.

S ha a meredek oldalak talaját majdan a záporosőnek

a fás növényzet által immár fel nem fogott, nem lassított áradata meglazítva magával ragadja, ha felárkolódnak a hegylejtek, akkor a pusztulás már nemcsak a közvetlen környéket érinti, hanem a középfolyásában is már igen csekély eséssel bíró Ipoly medrét a hordalék fel fogja tölteni s ezzel gyakori elöntések az alantabb fekvő vidékeken is oly bajokat fognak megérlelni, amelyeknek eredete fenn a forrásvidéken keresendő. Amikor azon a vidéken jártam, az előző két napon esett az eső. Ez a nem is nagyon jelentékeny esőzés elegendő volt arra, hogy Málnapatak alatt, az ott már lassan hömpölygő Ipoly nagy rétterületeket víz alá helyezzen. Ez mindenesetre intő jel a jövőre.

Erdőgazdasági tekintetben az eddig nagyobb testekben elterülő erdő parcellázása már akkor is kedvezőtlen körülmény, ha közigazgatásunknak sikerül törvényeinknek érvényt szerezni és az erdő, mint olyan, fennmarad. Mert köztudomásu tény, hogy a rendszeres, tartamos erdőgazdaságra nagyobb birtokok sokkal alkalmasabbak, mint elaprózott területek. Komoly oldalról hallani ma már intő szavakat a mezőföldeknek oly népszerű s annyi üzérkedésre alkalmat nyújtó tulságos parcellázása ellen, mennyivel inkább indokolt az erdőtestek együtt-tartása! Gazdaember szájából vesszük a következő idézeteket (Liptay Béla a Köztelek 1907. évi febr. 27-iki számában):

„Az erdőkre vonatkozólag pedig csak annyit jegyzek meg, hogy ezeket feloldani a kötöttség alól, egyértelmű lenne az erdőterületek sivataggá tételével... Akinek pedig talán a Karsztok messze vannak, nézze meg egyszer azt a területet, mely Heves vármegye északi, Gömör vármegye nyugati és Nógrád vármegye délkeleti részéből áll s ha meglátja azokat a fakó, vörös, sárga színekben váltakozó, vízmosásokkal hasogatott kopár területeket, tudom, elmegy a kedve attól, hogy a kötött forgalmu erdőbirtokok

szabadforgalmuvá tételét szorgalmazza! Mert ezeknek a kopár területeknek az a históriájuk, hogy az erdőt kipusztítottuk róluk; azután míg az eső a jobb talajt le nem hordta, legeltettek rajtuk; majd ahová oda lehetett fénni, ott föltörögették, aztán a kerékvágásból kis folyás, majd nagy vízmosás lett, melyből most már minden zápor iszapolja a völgyben fekvő rétet és szántót. Ime ilyen eredményekkel járna, ha szabaddá tennék az erdőbirtokokat s azt hiszem, ezekből az eredményekből a legfanatikusabb parcellázó sem kér, ha valóban a földmivesosztály javát tartja szem előtt ..."

Ugyanott később a szerző azt mondja, hogy az erdőknek felparcellázását „épeszü közigazda aligha fogja követelni“.

És mégis parcellázzák erdeinket nemcsak Nógrádban, hanem másutt is. Nógrádban talán a vágásoknak a szomszédos zólyommegyei kincstári birtokon és a Zichy szeniorátus uradalmában az erdőfelujítás céljainak elősegítésére alkalmazott rövid mezőgazdasági használata szolgáltatta a példát az erdőtalaj ily irányu értékesítésére s ez a jövedelmezőnek bizonyuló üzlet mindinkább szélesebb körben terjedő rendszerré fog fejlődni, ha a kormány idejében és határozottan nem lép föl a népboldogítás e nem is kétes értékű nemével szemben.

A szükséges területeket könnyű az ily üzletre vállalkozóknak megszerezni. Sajnos, kevés az érzék birtokosainkban az erdő nemzetháztartási értéke iránt, még kevesebb azon gazdasági és nem kis mértékben nemzeti kötelességek iránt, amelyek teljesítését az ország elvárhatná azoktól, akiké a föld. A magyar nemesség nem ragaszkodik eléggé ősi birtokához, különben nem cserélne évenként annyi birtok gazdát, és ritkán látja hivatását, kötelességét abban, hogy azt a nagy befolyását, melyet birtoka révén egész vidékek gazdasági, kulturális és nemzeti fejlődésére gyakorolhat, érvényesítse. Nem itt a helye e szo-

*X mi ha bbb „holé holéban“ birtokos az idejét - és
fűt a erdő - és a erdő a hobás!*

moru jelenség okait kutatni, egyszerűen konstatáljuk, hogy már nagyon nagy az az erdőterület, amely oly kezekben van, melyeknek nem a rendszeres gazdaság, hanem a mielőbbi, amerikai módon való kizsárolás a célja, mintha ez az ország nem volna arra hivatva, hogy egy újabb évezredig tartsa fenn és táplálja a nemzetet, hanem gyarmat volna, melynek zsirját hamar ki kell élni, mert holnap talán már nem a mienk.

Megvallom, nagy fontosságot tulajdonítok a málnapataki esetnek. Oly jelenség ez, mely ha gyors orvoslást nem talál, csöndben, lassankint rendszerré fajul és magánkézen lévő erdeinknek az eddiginél is nagyobb mérvű és teljesebb pusztulását idézi elő, mert nemcsak a fatőkét, hanem a talajban rejlő tőkeértéket, annak termőképességét támadja meg alapjaiban, egyeseknek nagy hasznot biztosítva ugyan, de ezer más embertárs rovására.

Van még több ily eset az országban, de éppen a málnapataki eset a legtipikusabb, e helyen is élesedtek ki a viszonyok a legjobban, mert nagy területek megmentéséről van immár szó.

De az esetnek elvi jelentősége is nagy. Legyünk tisztában azzal, hogy ha közigazgatásunk gyöngének bizonyul, ha ebben a völgyrendszerben sikerül az erdőtörvény rendelkezésein rést ütni és a feltétlen erdőtalaj irtására praecedentst alkotni, akkor vajmi nehéz lesz másutt hasonló törekvéseknek gátat vetni s alapján véve Dévénytől Orsováig a Kárpátok egész hegykoszoruján végig alig lesz erdőterület, melynek létét biztosítva láthatnók, mert ha az Ipoly forrásvidékének feltétlen erdőtalaju meredek hegyoldalairól az erdőt kiirtani szabad, miért ne lehetne azt másutt is megtenni, hiszen hegyvidéki erdeinknek zöme egészen hasonló talajokat foglal el. Mély, mond-

hatnók, halálos sebet ütne ez erdőgazdaságunkon, megingatná a törvényeinkbe vetett hitet és teljesen be sem látható következményekkel járna a jövőben.

Nem hihetjük el, hogy a veszélyes praecedens megalkottassék, bizunk a kormány belátásában és egyuttal erélyében, amelylyel ezt az új beteges tünetet ma még csirájában elnyomhatja és reméljük, hogy nem fog az egyes eset orvoslására szoritkozni, hanem az illetékes hatóságok és hivatalok figyelmét körrendeletileg fogja felhívni az ügyre, mert ismételjük: nem egyetlen eset a málnapataki.

Mindenesetre szükség lesz azonban mélyebbre ható intézkedésekre is; ezekre és az ügy néhány részletére a következő számban térünk reá.

(Befejező közl. köv.)

A pécsi országos kiállítás erdészeti és vadászati csoportja.

A pécsi kiállítás egyik legérdekesebb és ügyes elrendezése következtében legvonzóbb csoportja az erdészet és vadászat.

A nyers, kéregben levő tölgy- és nyírfából épült kiállítási pavillon a kiállítás főútjának a város felé eső oldalán nyert elhelyezést. A 32 m magas tetszetős épületet *Pilch* Andor pécsi műépítész tervezte, míg a belső berendezés *Pfeiffer* Gyula kir. erdész tervei után készült. A pavillon belseje nyolczszögű középső részből és négy kiszögellő fülkéből áll. A középső rész oszlopai között és a négy fülke bejáratai fölött girbe-görbe tölgyfaágakból stylszerűen összefont izléses kapuzatok és diszítések foglalnak helyet.

A főbejáratától balra az Országos Erdészeti Egyesület kiállítását pillantjuk meg. Az egyesületi székház nagyított fényképe körül elhelyezett stylszerű állványon az egyesület összes kiadványai vannak elhelyezve borjubőr-diszkrétben. Ugyanezen az oldalon talált még helyet a pannonthalmi főapátság gazdag fagyüjeménye, a veszprémi püspökség erdészeti szerszámgyüjeménye, a pécsi székes-

egyház törzselemzése, Pécs szab. kir. város erdejének üzemterve és a m. kir. államvasutak talpfagyüjeménye.

A főbejáratól jobbra a *Strickler és Tschanner* szlavoniai cég változatos és kiválóan tetszetős bükkgyártmányai kötik le figyelmünket. A feldolgozás a legkisebb részletre is kiterjed, aminek legjobb bizonyítékai azok a sokféle mintával készülő bükkfaszőnyegek, amelyek apró bükkhasábocskákból készülnek és különösen Angolországban örvendenek kelendőségnek.

Továbbhaladva jobbra a „*Szlavonia*“ fatermelő r.-t. bródi cég furnir- és butorlécztermékeit találjuk, ezzel szemben pedig a *Guttmann* S. H. cég beliscei tölgy fűrésztelepének, valamint tannin- és falepárló-gyárának produktumait.

A pavillon jobboldali fülkáját az államerdészet kiállítása foglalja el. A fülke bejáratától kétoldalt az apatini erdőhivatal nyárfa-, fűz- és nádtermékei vannak elhelyezve. A fülke jobb oldalán a *királyhalmi erdőőri szakiskola* csemetegyüjeménye, *Kondor* Vilmos csemetecsomagolási módjának mintája, *Küzdy* Árpád rügygyüjeménye, *Gábor* Sándor magvetőbotja, *Krippel* Mórícztelakóműszere, *Bartha* Ábel famérőműszere és *Kayser* Sándor egytetemes műszere foglalják el. Ebben a fülkében látjuk még a vinkovczei főerdőhivatal átnézeti térképét a nagyszabásu nyiladékhálózat kitüntetésével, az apatini erdőhivatal kiállítását, *Matusovits* Péter alerdőfelügyelő rovargyüjeményét és *Kondor* Vilmos szarvasgombagyüjeményét. A fülke közepét a „*Szlavonia*“ r.-t. bródi fűrésztelepének nagy mintája foglalja el, amelyet a selmeczbányai erdészeti főiskola állított ki.

Az erdészeti pavillon külső félfedett fülkéit a kőszegi állatvédő egyesület és ifj. *Kühnel* Márton baranyakárászti fészekodugyárának kiállítása, különféle választékok (Rényi Oszkár botgyárának termékei stb.), az üregi nyulak okozta károsítások bemutatása (kaposvári m. kir. állami erdőhivatal), csapóvasak és egyes más vadászati tárgyak foglalják el. (Költető ládák, fáczánszállító kosarak, befogó hálók.)

A pavillon körül elterülő külső kiállításon feltűnik, hogy arról a fenyőtermékek ugyyszólván teljesen hiányzanak. Csúpán néhány nagyméretű, igen szép erdeifenyőből való malomgöröndőly képviseli a fenyőféléket, amelyek Göröcsöny, baranyamegyei község

határából valók. Kiállítójuk Márton Miksa pécsi fakereskedő. A fenyőknek ez a száműzése bizonyos célzattal történt. A kiállítás rendezőse kifejezésre óhajtotta juttatni, hogy hazánk déli része főképpen a lomberdők hazája. A lombfák közül is a tölgy dominál. Veszendőben levő tölgyeseink anyagának legjavát látjuk itt összehalmozva; különösen feltűnik a szakember szemében a vaizslói vállálapítványi uradalomnak Pfeiffer Gyula zseniális terve szerint épített u. n. dongapavillonja, melynek boltozatát egy 1000 akós hordó oldaldongái, falait pedig annak fenékdongái és kisebb 500—10 akós hordók dongái képezik. A pavillon belsejében egy donga munkáscsoport és a falakon fényképek vannak. Az elsőrendű, ily nagyságban és minőségében a jövőben már alig rendelkezésre álló dongaanyag értéke 18.000 K.

A Tirts Rezső m. kir. közalap. erdőmester vezetése alatt álló vaizslói uradalom ezenfelül egy köbméteres tölgykoczkát állított ki; elképzelhető, mily óriási méretű törzsből kellett ezt a fakoczkát kifaragni.

A vállálapítványok kiállításához méltón csatlakozik a Vuk M. és fiai és Engel Adolf és fiai ismert nagy czégek gazdag kiállítása különféle tölgy-választékokban és félgýártmányokban. Az itt kiállító uradalmak közül felemlítjük a pécsi székeskáptalan, székesegyházi és papneveldei uradalmakat és a vinkovczei főerdőhivatalt, mely csupán gyéritési faanyagot állított ki, mintegy jelezve, hogy a nem nagyon távoli jövőben hozama főleg ilyenekből fog állani. Kisméretű épületefán kívül főleg bányafát, távirópóznákat, szőlő- és babkarókat látunk.

Az erdőtenyésztést több izlésesen telepített apró csemetekert képviseli, így Festetics Tasziló gróf nemesfűz és szagos megýafatelepe, az apatini erdőhivatal eperfacsemete-kertje és a pécsi m. kir. állami erdőhivatal csemetekertjei.

Az erdészeti résznél talán még gazdagabb a *vadászati csoport*, jelezve, hogy a dunántúli uradalmakban a vadászat mily előkelő szerepre hivatott.

Mindjárt a bejárattal szemben a középső fülke kapuzata fölött el van helyezve a Magyarországon évtizedek óta elejtett legnagyobb agancsu szarvasnak agancsa, *Montenuovo* Alfréd herczeg udvarnagy hires száalkai 22 águja, a vadászati kiállítás fénytárgya, alatta

ugyanazon szarvas vetett agancsa, melyet a kiállítás rendezősege Mármaros vármegyéből szerzett meg, kiállítója *Mayer Aurel*. A kapu jobb- és baloldali falát *Montenuovo* herceg őzagancsai foglalják el. Az államerdészet külső falát a pannonhalmi főapátság szarvasagancsai és lingenfeldi *Lingg* Ede abnormis őzagancsai foglalják el.

Az ezzel szemközt levő falon *Festetics* Tasziló gróf csurgói erdőgondnokságának vadásztropheai vannak elhelyezve. Itt említésre méltó a ritka szép kitömött vadhattyu, a szépen kitömött farkas- és vaddisznófejek és a ritka erősségű vetett szarvasagancsok.

A jobboldali hátulsó falat a diorama mellett *Draskovich* Iván gróf díjakat nyert vadaskerti szarvasagancsai, 28 drb ritka szép és erős őzagancsból álló gyűjteménye és a baranya-sellyei fácán-fajok — kitömve — foglalják el.

A pavillon hátulsó fülkéjében a Balaton állatvilága van diorámaszerűen bemutatva. A dioráma a Balatonnak egy nádas zombékos területét ábrázolja, a háttér a zalai partot Fonyódtól tekintve a Badacsony jellegzetes hegyével és a szigligeti hegygyel. A dioráma közepét egy kis vizér foglalja el, melyben a víz állandóan csörgedezik, partjain a fákon és a levegőben repülő helyzetben természetű csoportokban 90 faj madár és emlős van elhelyezve. A diorámához szükséges állatok egy részét *Festetics* Tasziló gróf keszthelyi uradalma, másik részét *Szikla* Gábor tanár, tanszerkészítő műintézete szállította, utóbbi az összes állatokat praeparálta és a diorámát izlésesen berendezte. A háttérrel a természet után *Piló* József pécsi fiatal festőművész festette.

A diorámával szemközt levő falon *Ladányi* József pécsi és *Szulovszky* Béla pozsonyi puskaművesek saját készítményű vadászpuskái foglalnak helyet, a fal felső része vámosi *Saári* József szarvasagancsaival és *Riethmüller* Ármin őzagancsaival van dekorálva.

A dioramától balra fekvő falon *Schaumburg-Lippe* uralkodó herceg dárdai uradalmának ritka erősségű szarvasagancs-kollekciója és őzagancsai foglalnak helyet, a fal alsó részén egy biológiai csoport van alkalmazva, őzbak, vadmacska csapóvasban, borzlyuk borzzal stb.

A halászat fülkéjével szemben levő falon *Kund* Hubert fajszi hitbizományi birtokos dámlapátjai, *Kramarics* Mihály ugradiskai

kerületi főnök abnormis őzagancsokból álló gyűjteménye, Baranya, Somogy vármegyék alispánjainak az orvvadászoktól a közigazgatási hatóságok által elkobozott vadászfegyverek érdekes gyűjteménye, Csik Gyula erdőmesternek tőzgeből kiásott ősz szarvas- és őzagancsai, Nicoladoni ezredes parókás őzagancsa vannak kiállítva, azonkívül Fónagy József szemléltetőleg bemutatja a duvad gereznáinak helyes kezelését. Az ezzel szemben levő falon a „Halászat“, külső falán Fodor László és Kolossváry Andor szarvasagancsai és a pannonhalmi főapátság, valamint Riethmüller Ármin főerdész őzagancsai foglalnak helyet, a fal középső részén Lengyel Alajos parókás őzagancsa, alul pedig Pahr János kitömött madarai vannak elhelyezve. A kiállítás középső fülkéjét Eszterházy Ferencz gróf tatai és devecseri uradalmi foglalják el, ritka szép vadász trophéákkal, vadászati műkincsekkel, fegyverekkel, vadászati képekkel stb. Ez a fülke maga egy kis értékes muzeumot képez s mindenestre a vadászati kiállítás egyik fénypontja. A fülke felett a kupola tetejéről két királysas, illetve keselyű lóg le verekedő helyzetben, ezt a csoportot Szikla Gábor tanár praeparálta. A „Halászat“ fülkéjében az országos halászati felügyelőség egyes halgazdaságok terveit, a balatoni halászati r.-t. halászati eszközöket és modelleket, Hirsch Alfréd halászati terveket mutat be.

A pavillon északkeleti oldalán terül el a vadászati külső kiállítás, a sűrű fenyőcsoportok közt szélesebb utak és keskeny cserkészutak vezetnek és kis füves tisztások terülnek el.

Itt izléses elszórtságban láthatók:

Draskovich Iván gróf kiállítása: négy fácán volière, mindenikben egy-egy torquatus, arany-, király- és keverékfácán-családdal, fácánzetető, őzetető, őzbefogó, egy négy tagból álló fiatal róka-család, szekrényes duvad-csapda, *Fónagy* József kiállítása: uhu-gunyhó bagolylyal, továbbá két magas les, melyek kiállítója gróf *Festetics* Tasziló csurgói erdőgondnoksága és *Széchenyi* István gróf kálmáncsai erdészete.

A kiállítás ezek szerint hü és sikerült képét adja a Dunántul és a délvidék erdészeti és vadászati viszonyainak és kiválóan szép és gondos elrendezésével méltán leköti a közönség figyelmét. Ha valaminek a hiányát éreztük, úgy ez az erdőgazdaság termelőképességére, az erdő eloszlására, a forgalomra stb. vonatkozó

szemléltető statisztikai adatoknak a hiánya volt, amelyeket az állam-erdészet kiállításában hiába kerestünk. Pedig ilyen grafikonok stb. sok tekintetben felvilágosítólag hatnak a közönségre és a szakembert is érdeklik.

Ez a megjegyzés azonban mit sem von le a kiállítás rendezőinek érdeméből, kik igazán odaadó és buzgó munkát végeztek. A főcsoport rendezőinek élén *Páncél Ottó* kir. erdőfelügyelő állott, míg az als csoportok elnökei jánosi *Engel Gyula* fanagyiparos (fahasználat), *Almássy István* m. kir. főerdész (erdőtenyésztés és erdőrendezés) és *Kolossváry István* urad. főerdész (vadászat) voltak. Előadóként *Tripammer Károly*, városi erdőmérnök szerepelt.

Az erdészeti géptan elemei.*) (Folytatás.)

Irta Kövesi Antal. bány. és erd. főiskolai rendes tanár, gépészmérnök.

K) A feldolgozható anyagmennyiség kipuhatolása.

A keretes fűrészek által feldolgozható anyagmennyiségre kétségen kívül lényeges befolyással van az a körülmény, hogy a tönkök beigazítása, a pengék kicserélése és áthelyezése miatt a keretek a munkaidőnek csak 0.6—0.9 részén járnak. Többnyire két kerettel eszközöljük a fűrészélést és pedig úgy, hogy az egyik keret a tönköt szegélyezi, prizmákat készít, a másik pedig deszkákra fűrészeli.

A szegélyező 2—4, a szétfűrészelő 6—12 pengével dolgozik.

Hogy egy keret hány köbméter fát képes évenként fűrészelni, azt kiszámíthatjuk az átlagtönk középmátmérőjéből D , az előretolásból e és a keret perccenkénti járatainak számából, ha úgy a D , mint az e cm-ben méretik.

Az átlagtönk középkeresztmetszetének síkja $\frac{D^2 \pi}{4}$ és feltéve, hogy annyi pengével dolgozunk, amennyivel a tönköt megfelelő számú deszkára lehet egyszerre szétfűrészelni, az egyjáratnál felmetszett hosszúság az egyszeri előtolással egyenlő. Az egyjáratnál szétfűrészeltető tönk köbtartalma:

*) *Erdészeti géptan* czimen különlenyomat alakjában is megjelent és az Országos Erdészeti Egyesület tagjai által az egyesület titkári hivatala útján 4 K-ért, mások által a szerzőtől (Selmeczbánya) 5 K-ért megszerezhető.

$$k_1 = \frac{e \frac{D^2 \pi}{4}}{100^3} = \frac{0.7854}{100^2} e \left(\frac{D}{10} \right)^2 \text{ köbméter.}$$

Miután a perczenkénti vágások száma n , akkor az egy perc alatt szétfűrészelt volumen:

$$k_p = \frac{0.7854 \cdot n \cdot e \left(\frac{D}{10} \right)^2}{100^2}$$

és óránként úgy kapjuk, ha ezt még 60-al szorozzuk:

$$k_o = 60 \frac{0.7854 \cdot n \cdot e \left(\frac{D}{10} \right)^2}{100^2} = 0.0047 \cdot n \cdot e \left[\frac{D}{10} \right]^2$$

Ezt kell az igazi munkaidővel i szorozni:

$$k_n = 0.0047 n \cdot i \cdot e \cdot \left[\frac{D}{10} \right]^2$$

ez lesz az egy nap alatt felfűrészelt mennyiség és

$$k_e = i n \cdot e \cdot 1.41 \left[\frac{D}{10} \right]^2$$

az egy év alatt felfűrészelt mennyiség, 300 munkanap mellett.

Példa.

Két fűrészgéppel 45 cm vastagságig menő tönköket akarunk deszkára szétfűrészelni, kérdés, melyek a fűrészgépek méretei?

Hány lóerő kell a hajtására és hány m^3 fát lehet felfűrészelni egy év alatt, ha csak nappal dolgoznak?

Az alakszám legyen: 0.6 és így az átlagtönk középátmérője: $D_a = 0.6 \times 45 = 27 \text{ cm}$. Mivel a legvastagabb tönk 45 cm, a járat-hosszúságot legalább is 46 cm-nek kell venni, tehát: $H = 46 \text{ cm}$. Tegyük fel, hogy a keret átlagos sebessége: $V = 233 \text{ cm}$, a penge vastagsága: $d = 0.2 \text{ cm}$, az előállítandó deszkák vastagsága: $v = 2.5 \text{ cm}$ és egyszeri élesítéssel három óráig dolgozunk és így $\eta_3 = 1.4$, lúczyfenyőt dolgozva fel: $k = 3$.

A vágány bőség: $b = 1.5 d = 0.3 \text{ cm}$.

A fogosztás: $t = 12.5 d = 2.5 \text{ cm}$.

A terpesztés mértéke: $\frac{b}{d} = \frac{0.3}{0.2} = 1.5$

A fűrész karakterisztikája: $c = \frac{d+b}{t} = \frac{0.2+0.3}{2.5} = 0.2$

A pengék száma: $z = \frac{D}{v} - 1 = \frac{4.5}{2.5} - 1 = 17$.

A vágás átlagos magassága, ha nem szegélyezzük, hanem mind a két fűrészgéppel a tönköket közvetlenül szétfűrészelve:

$$h = \varphi D = \left[0.935 - \frac{7.35 \times 17}{100} \right] 45 = 36.5 \text{ cm.}$$

Az előretolás nagysága:

$$e = \frac{H}{150} = \frac{46}{150} = 0.3 \text{ cm.}$$

A keret belső szélessége:

$$B = 1.6 H = 1.6 \times 46 = 73.6 \text{ cm.}$$

A pengékkel felszerelt keret súlya:

$$G_p = 8.5 H + 7 z = 8.5 \times 46 + 7 \times 17 = 510 \text{ kg.}$$

Az üres keret súlya:

$$G_0 = 5.3 B = 8.5 H = 5.3 \times 73.6 = 8.5 \times 46 = 390 \text{ kg.}$$

A percenkénti fordulatszám:

$$n = \frac{30 \cdot v}{H} = \frac{30 \times 233}{46} = 152.$$

A hajtósíjdob sugara:

$$R = 0.8 H = 1.8 \times 46 = 82.8 \text{ cm.}$$

A hasznos munka:

$$N_h = 1.43 \left[(1 + 4 \times 0.2) 0.3 + \frac{0.2 \times 46}{90} \right] \left[\left(\frac{152}{100} \right) \left(\frac{36.5 \times 17}{100} \right) \right]$$

$$N_h = 25.4 \text{ lóerő.}$$

A két gépre kell 50.8 lóerő.

A üres járat munkája:

$$N_u = \frac{152}{7.5} \left[\frac{46}{100} \right]^2 = 4.3 \text{ lóerő.}$$

és a két gépre: 8.6 lóerő.

Az összes munkaszükséglet:

$$N = 25.4 + 4.3 = 29.7 \text{ lóerő}$$

és a két gépre:

$$N = 59.4 \sim 60 \text{ lóerő.}$$

Az évenként feldolgozható anyagmennyiség:

$$k_e = 152 \times 0.3 \times 9 \times 1.41 \left(\frac{27}{10} \right)^2 = 4218 \text{ m}^3$$

és két gépre: 8436 m³.

Van a munkaeredménynek egyéb meghatározása is. Egyszerűség kedvéért a gyakorlatban, az összes munkaszükséglet kifejezésére megközelítő adatokat használnak. Az összes munkaszükséglet N , egy penge számára 2—4 lóerő, minden további penge után $\frac{1}{2}$ — $\frac{5}{8}$ lóerő.

Ennek alapján néha e formulát használják:

$$N = 4 + \frac{5}{8} p$$

amelyben p a működő pengék számát jelzi.

A keret üres járására az átlagos érték 1.5—2.5 lóerő.

Valamely fűrészgép munkasikerét általánosan, az egy lóerő által egy óra alatt átmetszett területtel szokták kifejezni, mely metszett terület egy vágányban csak egyfelől és nem kétszeresen számíttatik. Az átmetszett felület helyesebben fejezi ki a véghezvitt munkát, mint a köbmérték.

Lágyfánál az egy lóerő által egy óra alatt átmetszhető tényleges terület 3—4 m^2 között változik.

Ezen valódi terület az elméletnek, amelyet az előtolásból lehet kiszámítani, csak 70%-t teszi ki, mert tényleges üzemnél a tönkök beigazítása, a pengék kicserélése és áthelyezése által sok idő megy veszendőbe.

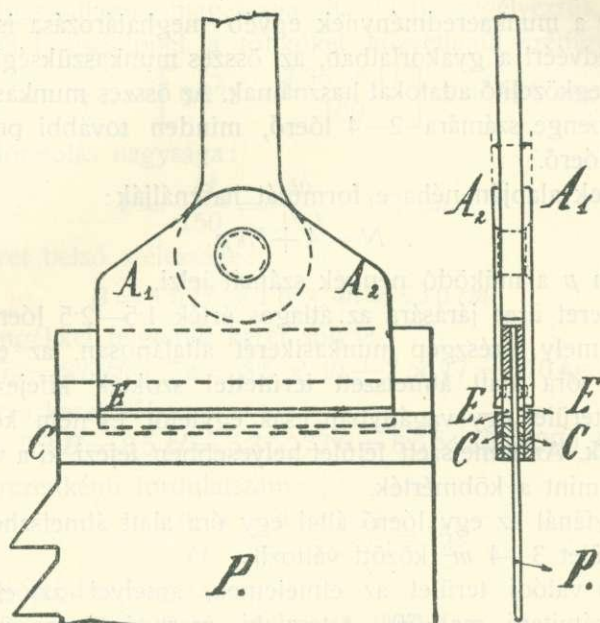
L) A penge befogása keretfűrészeknél.

Fontos alkatrésze a keretnek a fűrészkenygel, amelynek segítségével a fűrészlapok a keretbe behelyezhetők és megfeszíthetők. Ezeket úgy kell szerkeszteni, hogy a megfeszítés, avagy a fűrészlap kivétele ne ütközzék nekézségekbe.

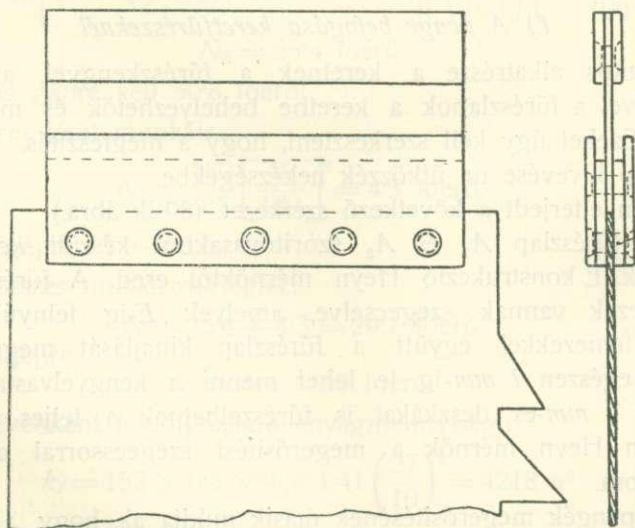
Igen elterjedt a következő szerkezet. (89-ik ábra.)

A fűrészlap A_1 és A_2 szorítóvasakból készült kenygelbe betolatik. E konstrukció Heyn mérnöktől ered. A fűrészlaphoz C lemezek vannak szegecselve, amelyek E -ig felnyúlnak és az A lemezekkel együtt a fűrészlap kihajlását meggátolják. Ezáltal egészen 7 mm-ig le lehet menni a kenygelvastagsággal és így 7 mm-es deszkákat is fűrészselhetnek a teljes kereten. Ujabban Heyn mérnök a megerősítést szegeccssorral ajánlotta. 90-ik ábra.

A pengék megerősítésének másik módja az, hogy a pengét A_1 A_2 szorítóvasak veszik körül. Az A_2 szorítóvas a B_2 keret-

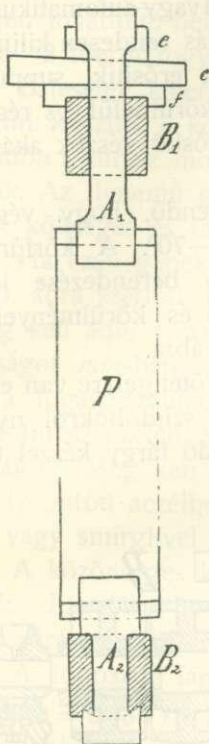

89. ábra. Pengefogó szerkezet.

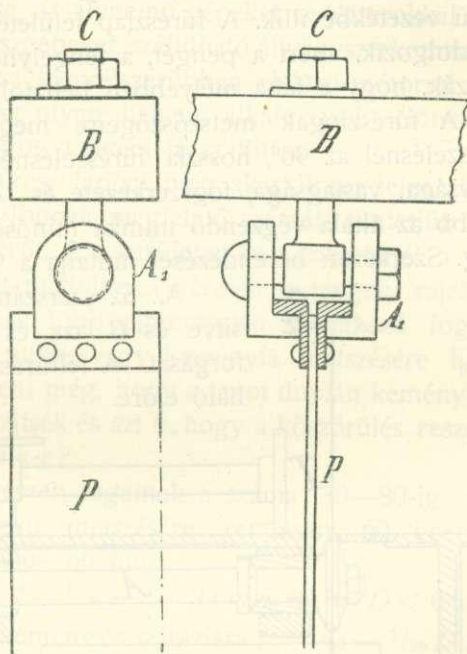

90. ábra. Heyn-féle pengefogó szerkezet.

tartóra támaszkodik, míg az A_1 szorítóvasat C ékkel távolíthatjuk el a B_1 kerettartótól, miáltal a P penge megfeszül. e és f az ékbetétek. 91-ik ábra.

91. ábra.
Ékkel való pengebefogás.

92. ábra.
Heyn újabb pengefogó szerkezete.

Van olyan megerősítési mód is, hogy az A_1 szorítóvasakat C csavarral húzzuk meg és evvel együtt a pengét is megfeszítjük. 92-ik ábra.

II. FEJEZET.

Másnemű fűrészek.

A félgyártmány termelésére a keretfűrészekon kívül még más fűrészek is fontossággal bírnak, amelyek részben pótolják a keretfűrészeket, míg másrészt segédgépekül is felhasználatnak.

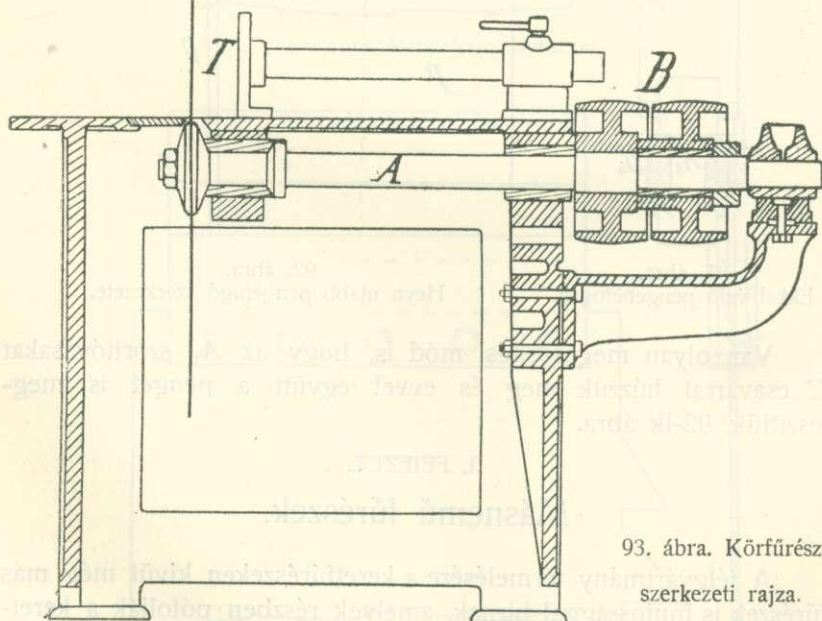
A) Körfűrészek.

A szerszám korongalakú vékony lemez, amelynek kerülete fogazott. Vízszintes tengelyre van erősítve és szijdobok segítségével, nagy sebességgel forog. A tárgy az asztalon kézzel vagy automatikusan mozgatható előre. Az automatikus előremozgatás rendszeren kilincs-művel történik és az asztal, amelyre a tárgyat erősítik, support-szerű vezetékekbe illik. A fűrészlap felületének körülbelül $\frac{2}{5}$ részével dolgozik, mert a pengét, a tengelyhez erősítő részek akadályozzák, hogy a fába mélyebben behatoljon.

A fűrészfogak metszőszögeire megjegyzendő, hogy végfafűrészelésnél az 90° , hosszfa fűrészelésnél $60-70^\circ$. A körfűrész nagysága, vastagsága, fogszerkezete és egyéb berendezése leginkább az általa végzendő munka minőségétől és körülményeitől függ. Szerkezeti berendezését mutatja a 93-ik ábra.

Sz

Az *Sz* szerszám *A* főtengelyre van erősítve és *B* laza és ékelt szijdobokról nyeri forgását. A felfűrészelt tárgy kézzel tolható előre.

93. ábra. Körfűrész szerkezeti rajza.

Az egyszerű, könnyebb szerkezetű körfűrész körülbelül 3·5—5 lóerőt fogyaszt.

A 94. ábrában bemutatott Fleck-féle körfűrész nehezebb fának, mint pl. bányafák és talpfák fűrészelésére szolgál. A vasasztal végén továbbító hengerek vannak. A gép fordulati száma 400—450 és 6—8 lóerőt fogyaszt.

Balesetek kikerülésére az ilyennemű gépeket védőburokkal kell ellátni. Készítik e körfűrészgépeket szállítható állványszerkezettel is, amidőn a fűrész mozgatása legcélszerűbben elektro-mótorral történik. Az ilyennemű gépeket olyan helyen alkalmazzák előnyösen ahol költséges és fáradságos a nyers fa szállítása.

Ha ezen gépek körfűrész lapjait meg akarjuk rendelni, akkor a 95. ábra szerinti fogsablonnak megfelelő számát tüntetjük fel. Meg kell adni 1. az átmérőt, 2. a kerületen és a tengelynél a vastagságot mm -ben, 3. a tengelylyuk méreteit a tengely rajzával, 4. a fogak számát, alakját több egymásután következő foggal, 5. a fűrész célját, hogy puha- vagy keményfa metszésére használják-e? Meg kell említeni még, hogy a lapot duplán keményített tégely öntött aczélból készítsék és azt is, hogy a köszörülés reszelővel vagy smirglivel történik-e?

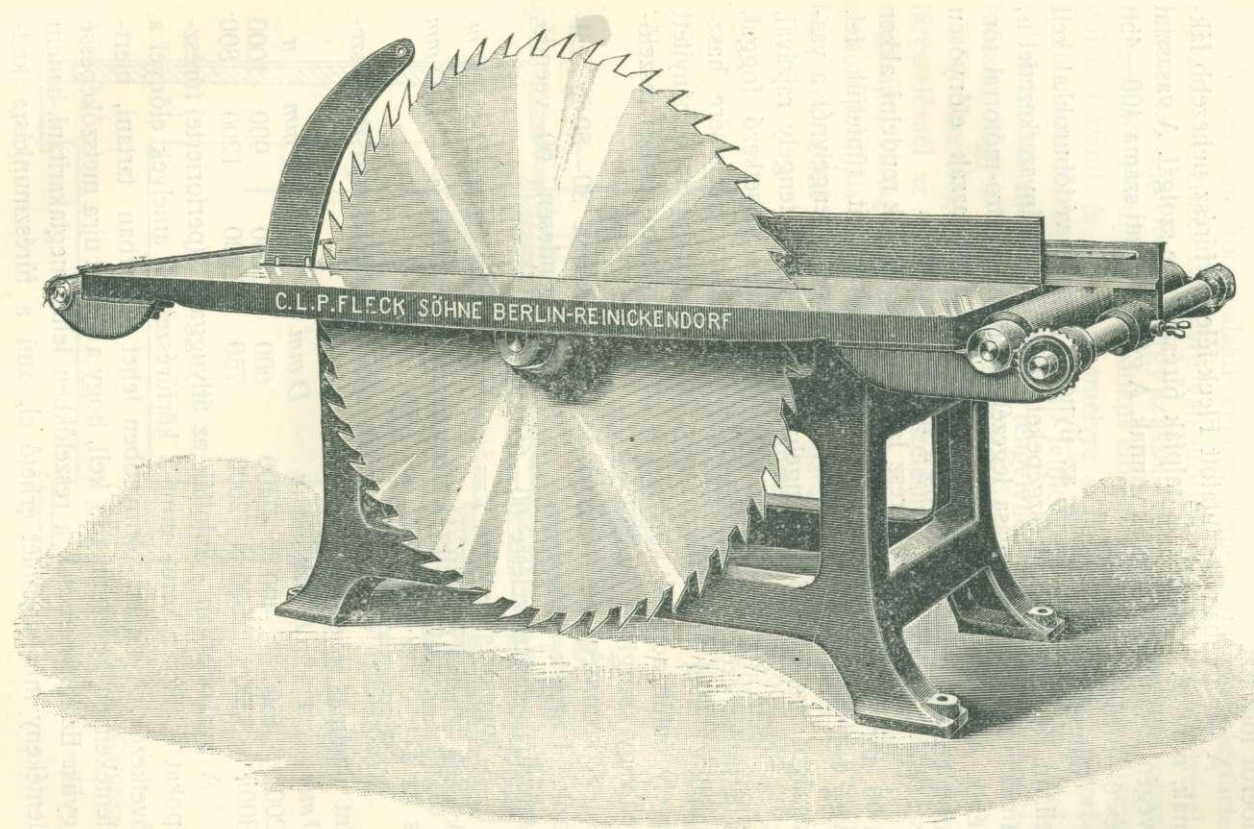
A közönséges körfűrészek fogainak a száma 30—80-ig változik. Lágýfák hosszirányú metszésére rendszeren 60 veendő, keresztirányú fűrészelésre 60—66 fog.

A fogosztás lágýfára $t = \frac{1}{25} - \frac{1}{20} D \text{ mm}$ és ha $D < 0.5 \text{ m}$, akkor $t = 0.08 \sqrt{D^3}$. Félig kemény és szárazfára $t = \frac{1}{33} - \frac{1}{25} D \text{ mm}$ és ha $D < 0.5 \text{ m}$ akkor $t = 0.7 \sqrt{D^3}$.

Közönséges célokra használt körfűrészeknél a tapasztalat szerint alkalmas sebességek

$D \text{ mm}$	n	$D \text{ mm}$	n	$D \text{ mm}$	n	$D \text{ mm}$	n
200	4500	400	2400	600	1600	900	1000
300	3200	500	2000	750	1300	1200	800

A gyakorlatban ajánlották az átlýuggatott (perforierte) fűrészlapokat is, úgy a keret, mint a körfűrészeknél, amelyek előnyei a következők. A fűrész könnyebben lehet jó karban tartani, mert jelentékenyen kevesebb idő kell, hogy a fűrész újra metszőképessé tegyük. Ezáltal nemcsak a reszelőkben lehet megtakarítani, hanem jelentékeny munkatöbblet érhető el, ami a fűrész munkásra ked-

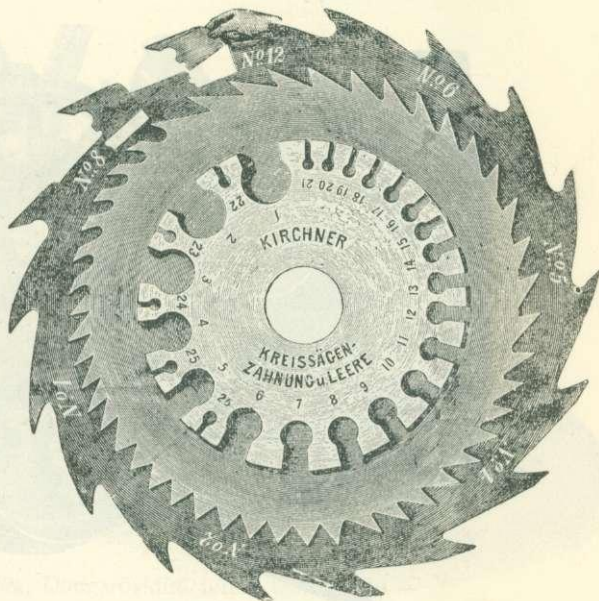

94. ábra. Fleck-féle körfűrész.

vező. A fűrészek az átluggatás által merevebbek maradnak, mert azon levegő, amely a nyíláson cirkulál, a lapokat hűti és így nem melegsenek fel oly könnyen, mint az át nem lyuggatott fűrészek.

A fűrészpor pedig, amely a fűrész munkáját a súrlódás növelése által kisebbíti, a lyukakon könnyebben távolíttatik el. Annak a lehetősége sincs meg, hogy a fogak a tövüknél kiszakadjanak. Ezen okoknál fogva kezdenek az átluggatott fűrészlapok terjedni. Vannak oly körfűrészlapok is, amelyeknél pl. minden ötödik fog hiányzik. Ezeknek előnye szintén az, hogy nem melegsenek fel oly gyorsan és nagyobb a munkaképességük, de a hátrányuk, hogy nem adnak teljesen sima felületet. A fűrészpornak azonban több helye van és nem oly nagymérvű a súrlódás.

A körfűrészgépeket úgy is használják, hogy két vagy több fűrészlapot helyeznek közös tengelyre. Pl. a 96. ábra kettős szegélyező

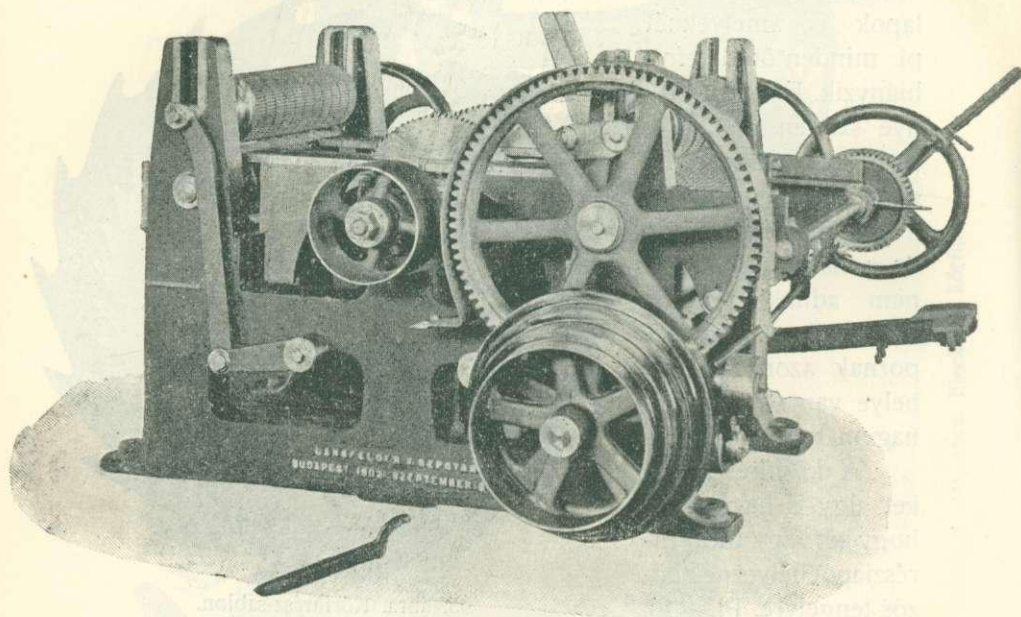

95. ábra. Körfűrész-sablon.

körfűrész, amely 1600 fordulat mellett négy lóerőt fogyaszt. Ezen gép deszkák, pallók mindkét oldalon egyidejű, párhuzamos szegélyezésére szolgál. Az előretolás automatikus. Két fűrészlappal dolgozik, az egyik állandó, míg a másik fűrészlap, amely üreges tengelyre illesztve, számban eltolható csapágyba van ágyazva, a szánnal együtt kézikerékkel, fogasrúddal és fogaskerékkel különböző szélességekre beállítható. Gerendák fűrészelésére és tönkök szélezésére, kettős 0,8—1,1 m átmérőjű fűrészlapokat alkalmaznak. A gerendák ilyképpen való fűrészelése csaknem 8 m hosszúságig előnyös, míg hosszabb gerendákat az egész kereteken kell fűrészelni.

A körfűrészgépeknek konstruktív átalakításokkal gyakori alkalmazása van a kisiparban. A 97. ábra pl. Fleck gyáros dongarövidítő gépe, amelyet a hordógyártásnál találhatunk. A dongák egyenletes megrövidítésére szolgál. A megrövidítendő dongák lengő mozgást végző állványra lesznek helyezve és a fűrészlapokhoz szorítva. A munkasükséglet 1—2 lóerő.

A fogak élesítése és készítése úgy történik mint a keretes-fűrészek fűrészlapjainál. A fűrészlapok átmérője rendszeren 0·2—1·2 m

96. ábra. Kettős szegélyező körfűrész.

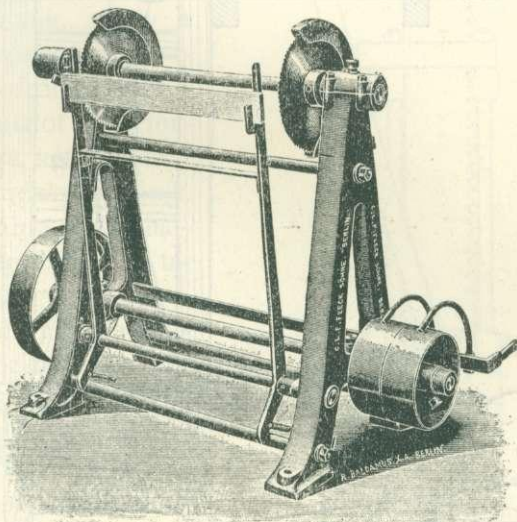
és vastagsága 1—6 mm között változik. A terpesztés nagysága $b = 1·5 s - 2 s$ között változik, a fűrészlapok sebessége $v = \frac{D \pi n}{60}$ amely ha nagyon jó anyagból készül a fűrészlap 48 m-ig is felmehet.

B) Bütöző fűrészek.

A nagyon köves, sziklás patak és folyómedrekben úsztatandó fűrésztonkók hosszúsága 0·2—0·3 m-rel megtoldandó azon okból, mert a tonk két végén, bütűjén, teljesen széttroncsolódik és ezért

e végeket le kell fűrészelni, mielőtt a keretekhez hozzuk. Ezen munka a bütüzés, amely kézierővel végezve költséges és ezért géppel eszközlik (bütüző fűrészgépek). A rönkök bütüzésének, illetőleg határozott hosszúságra való levágásának, még más célja is van. Ugyanis a rönkök könnyebben és jobban áttekinthetők és a szállításuk is a rakodóhoz vagy a keretekhez egyszerűbb.

Az ives kézi fűrész működését először az 98. ábrában bemutatott régiebb rendszerű bütüző fűrészszel pótolták. A fűrész *a* emel-

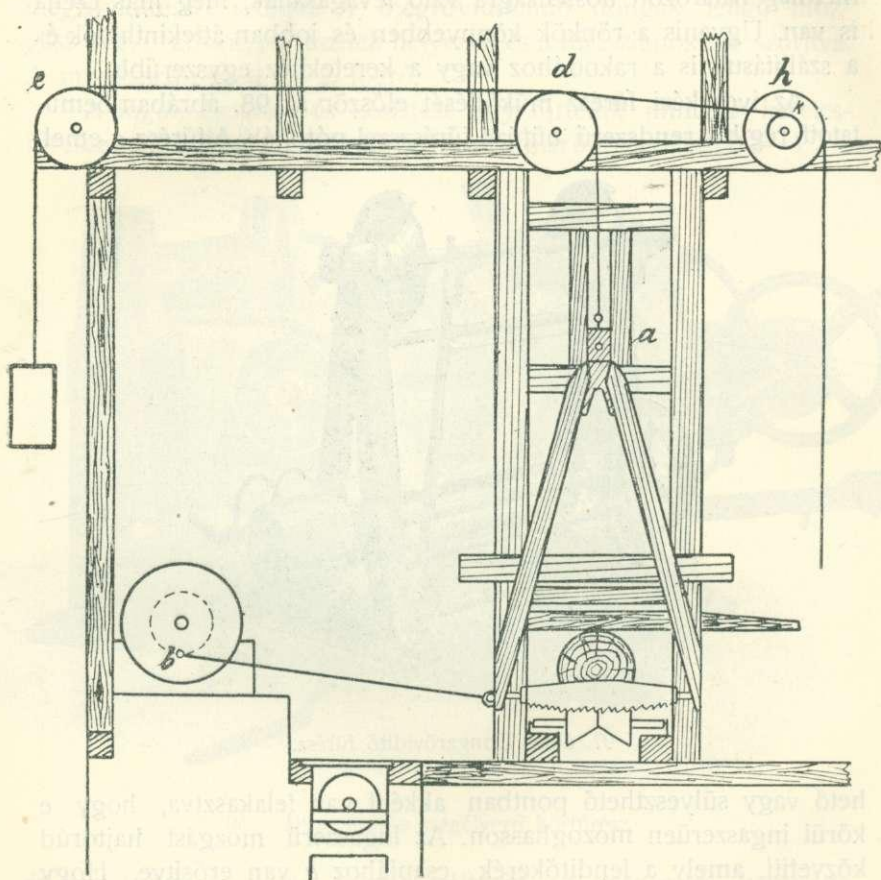

97. ábra. Dongarövidítő fűrész.

hető vagy súlyeszthető pontban akként van felakasztva, hogy e körül ingaszerűen mozoghasson. Az ingaszerű mozgást hajtórúd közvetíti, amely a lendítőkerék csapjához *b* van erősítve. Hogy a fűrész minden metszetről mélyebben behatolhasson, de másrészt túlságosan rá ne nehezdedjék a tönkre, a fűrészkeret vezetékhöz van erősítve, amely *d* és *e* csigákon megy át és a fűrészkeretet ellensúlyozó nehezéket tartja. *d* csigáról egy másik kötélet *k* csigára megyen át, amely *h* szijdobbal szilárdan összefügg. Ha a munkás az erről lelógó kötelet lefelé húzza, a nehezék felemelkedik, a fűrészkeret pedig leereszkedik.

Ujabbán a bütüzés céljaira rendszeren u. n. róka fark fűrészre-

ket használnak, géphajtással. 99. ábra. A fűrészpenge *A* egy *B* gőzhenger mozgó dugattyújához van erősítve és egyenes vezetékben *C* mozoghat. A hengert és így vele a fűrészt is *D* csapja

98. ábra. Régi rendszerű bütűző fűrész.

körül fogazott iv és fogaskerék segélyével, a szükséges mellémozgásnak megfelelően sülyeszthetjük.

Az 100. ábra a Schmaltz-féle szállítható bütűző gép, elektromos hajtással. A fűrész az elektromótorral együtt négykerekes, kovácsolt vasból készült és sineken futó kocsi-ra van szerelve.

A továbbítás kézi forgatóval történik és külön berendezéssel lehet, tetszőleges helyen megállítani.

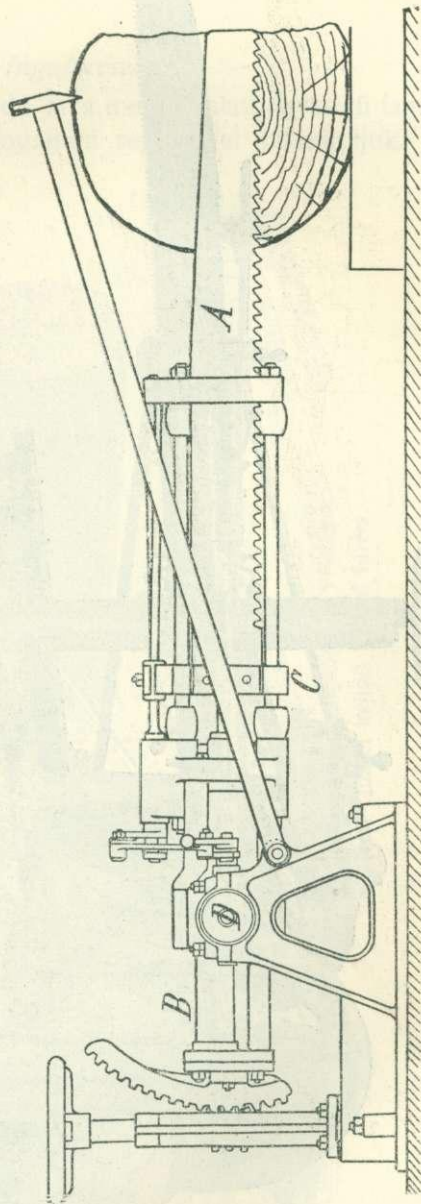
A fűrészszerszám sülyesztése, valamint az átfűrészelés után a felemelés, kézi-kerék forgatásával eszközölhető. A gép 3 lóerős elektromótorral hajtatik, amely a kocsihoz van szerelve. A gyorsan járó motorról az áttétel 165 fordulatot tevő forgató tengelyre, két pontosan mart fogaskerékkel történik.

Az 101. ábra gőzzel hajtott bütözőgép. Nagyobb távolságoknál a gőz hozzávezetése olcsóbb, mint a transzmisszió. A gőzkazánból földalatti vezetékekben jut a gőz a géphez. A vezetékről különböző helyekre vannak elágazások és a gőzvezető tömlőt a szükséghez képest hozzá csatlakoztatják. A fűrészlap sebessége a fa erősségéhez és minőségéhez képest változtatható.

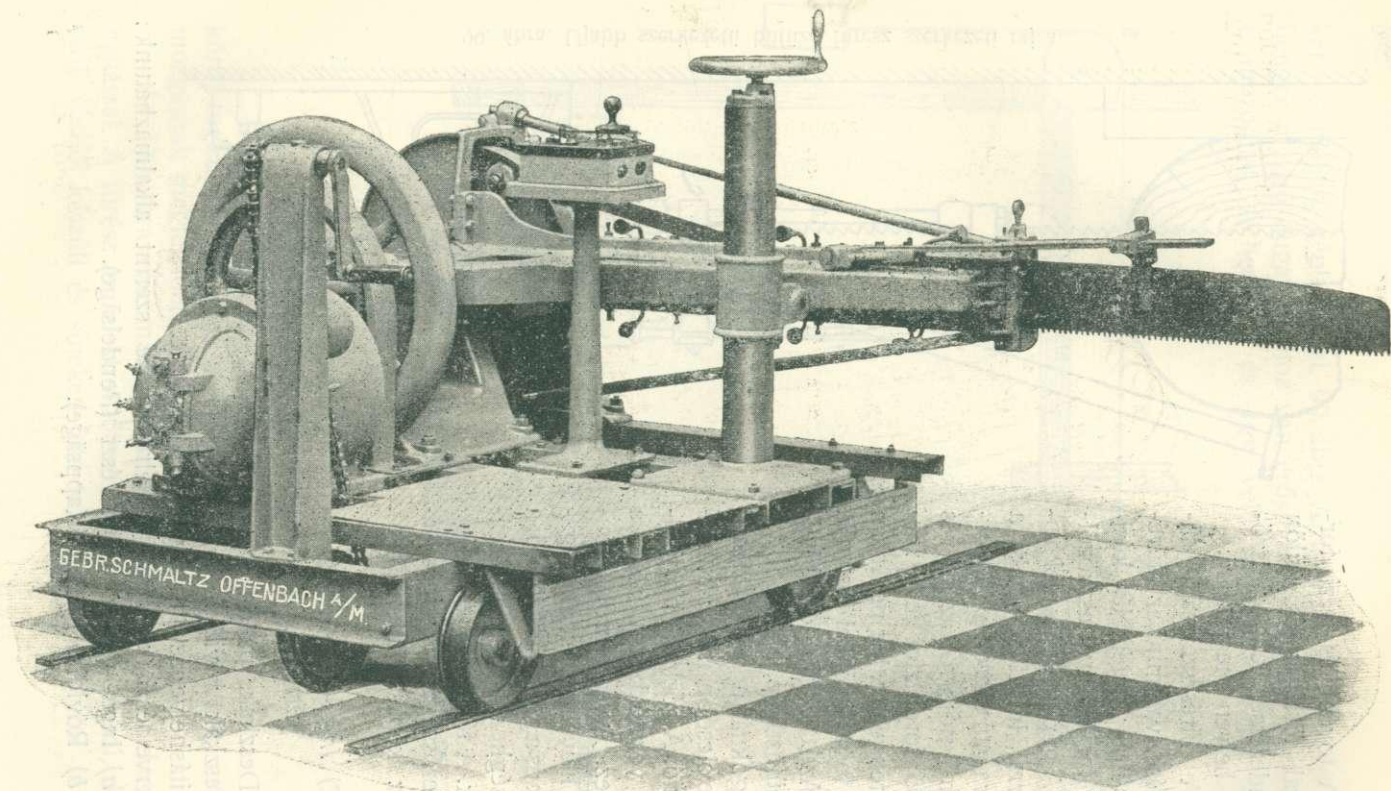
C) Inga- és rövidítő fűrészek.

Deszkák, pallók avagy széldeszkák rövidítésére, a felállításhelye szerint, az épület terve és a transzmisszió elrendezése szerint alkalmazhatunk:

- a) Inga- vagy lengő fűrészt (Pendelsäge).
- b) Rövidítő fűrészt (Kappsäge).

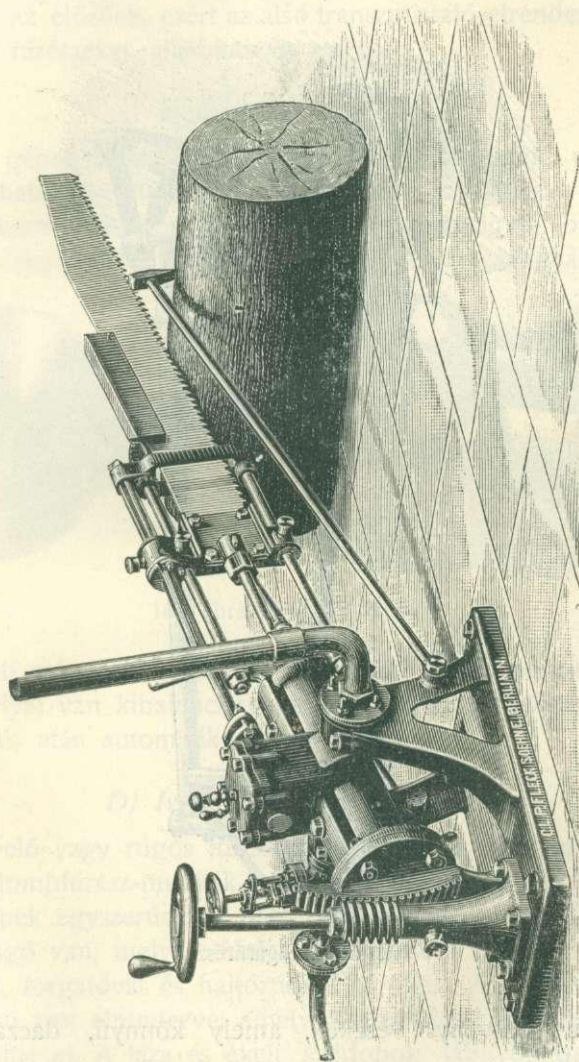
99. ábra. Ujabb szerkezeti bütöző fűrészt szerkezeti rajza.

100. ábra. Szállítható bütöző fűrész.

a) Ingafűrészek.

E gépeknél a rövidítendő fa a metszés alatt egyszerű fapadon nyugszik és a fűrész kézi fogantyú segítségével hozzátoljuk. 102.

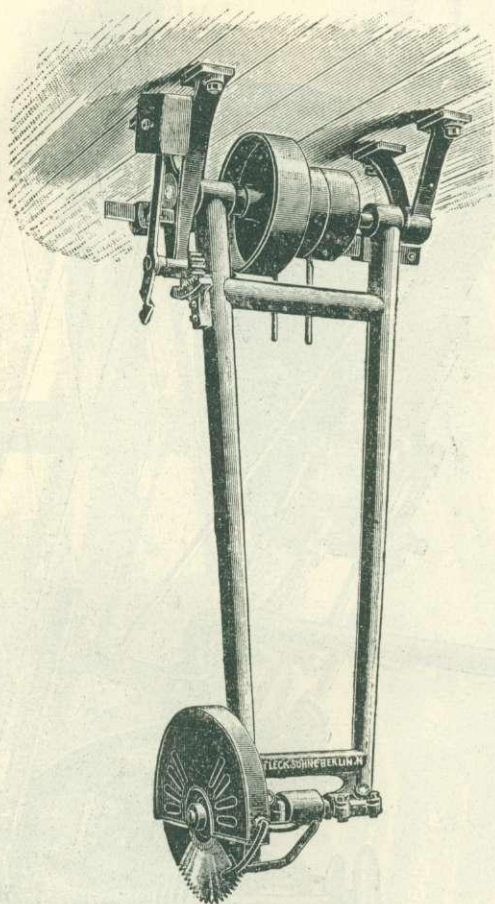

101. ábra. Gőzzel hajtott bűtűző fűrész.

ábra. Az ilyenmű fűrészeknek ott van helye, ahol az épület a szij felsővezetését teszi lehetővé. A fűrész keretét fából is készí-

tették a könnyebbség szempontjából, de az vetemedett és ezáltal a fűrészt akadályozta munkájában.

Előnyösebb tehát a vashól készült keret. A súly kisebbítésére

102. ábra. Ingafűrész.

pedig üreges öntvényt vesznek, amely könnyű, daczára nagy stabilitásának.

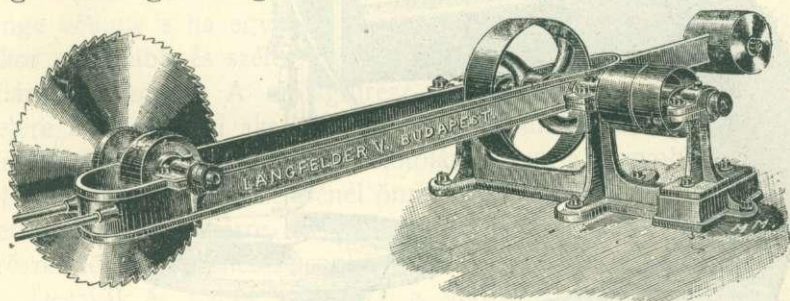
Az állvány súlya fogas-seggmenttel és ellensúlylyal van kibalanczírozva. A hajtás szíjjal vagy elektromótorral történhetik. Metszés

közben a fűrészeket előre húzzák, metszés után pedig, az ellen-súly hatása folytán, eredeti helyzetükbe visszatérnek.

Vannak alsó hajtásra berendezett ingafűrészek is, de ezek nem olyan előnyösek, már a balesetek kikerülése szempontjából sem, mint az előzőek, ezért az alsó transzmisszió-elrendezés mellett a rövidítő fűrészeket alkalmazzák.

b) Rövidítő fűrészek.

Ezen gépek is kisebb átmérőjű rönkök, deszkák, egy bizonyos meghatározott hosszra való levágására szolgálnak. 103. ábra. A fűrészkeret vasból van és három csapágú bak körül végezhet lengő mozgást. Az előtét-tengely csapágýakban van

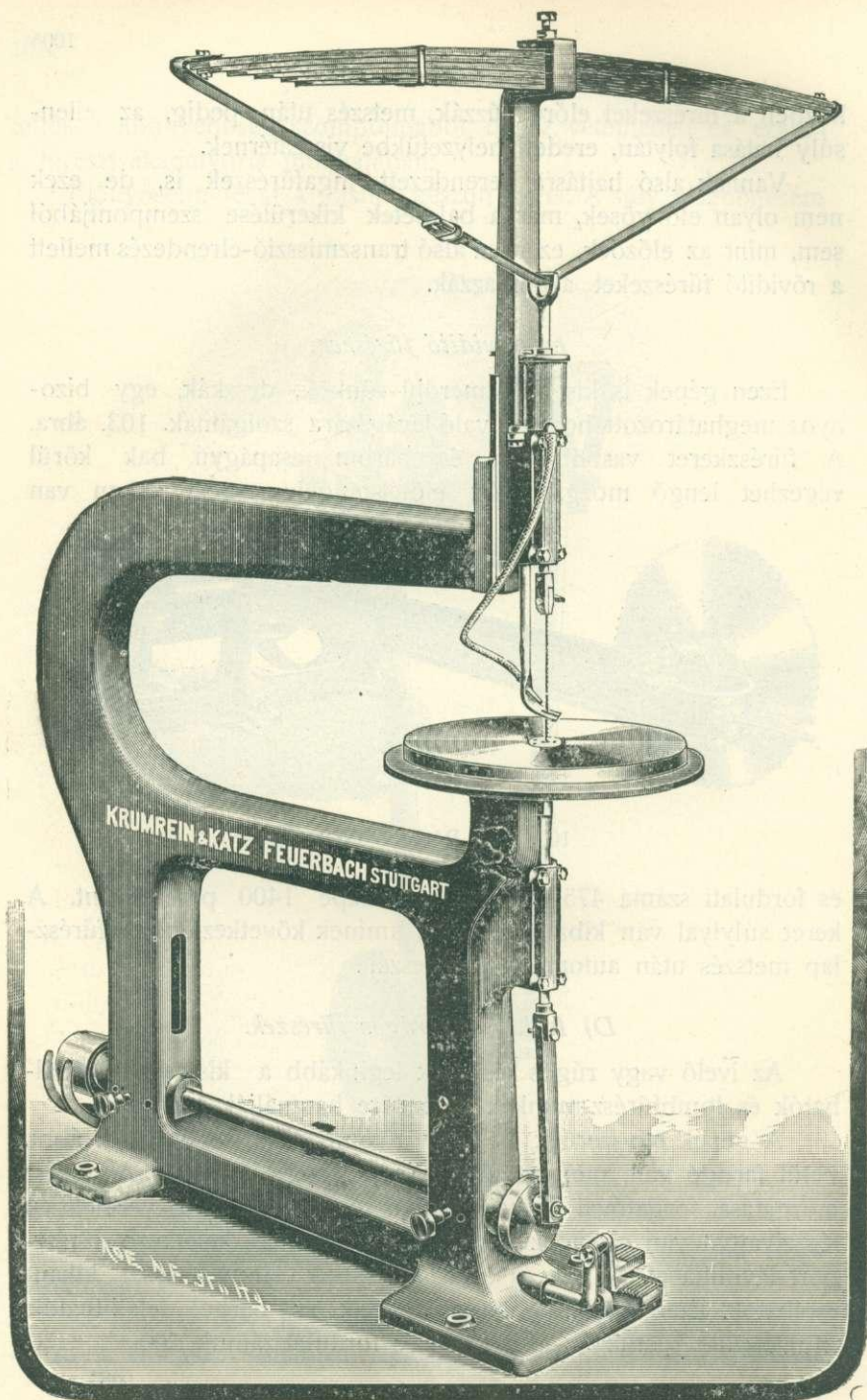
103. ábra. Rövidítő fűrész.

és fordulati száma 475, míg a fűrészlapé 1400 percenként. A keret súlylyal van kibalancirozva, aminek következtében a fűrészlap metszés után automatikusan leszáll.

D) Ivelő vagy rúgós fűrészek.

Az ivelő vagy rúgós fűrészek leginkább a kisiparban találhatók és lombfűrész-munkák végzésére használják fel.

A gépek egyszerűek és nagy a munkaképességük. 104. ábra. Felül farúgó van, mely a fűrész kifeszítésére szolgál. A fűrész mozgatása, forgatóval és hajtórúddal történik. A felső vezetékben légszivattyú van elrendezve, amely a munkánál keletkező fűrészport távolítja el. A laza és ékelt szijdobok lábnyomással kikapcsolhatók. Ezen gépek szabadon állóak és bárhol felállíthatók. Munkaszükségletük $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ lóerő és fordulatszámuk 500.

104. ábra. Rúgósfűrész.

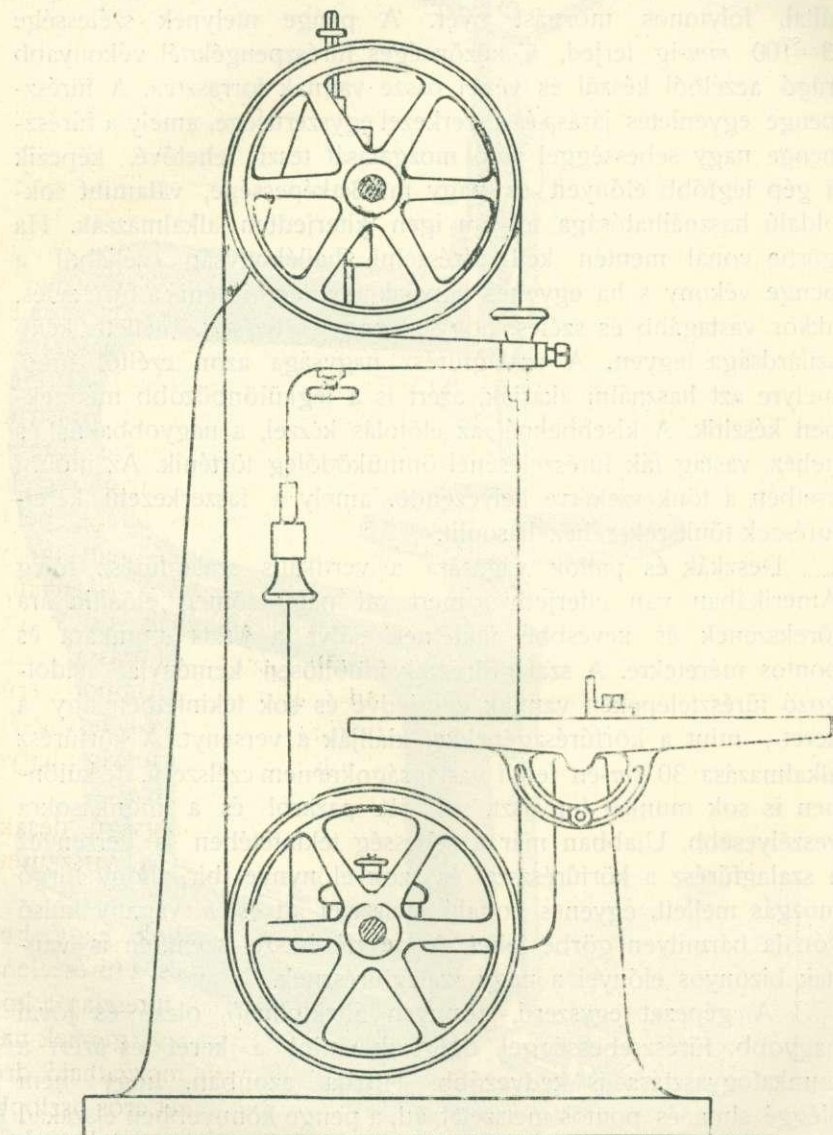
E) Szalagfűrészek.

A szalagfűrészek oly gépek, amelyeknél egy végnélküli fűrészszalag van két korongra feszesen felhúzva és ezek forgása által, folytonos mozgást nyer. A penge melynek szélessége 3—100 mm-ig terjed, a közönséges fűrészpengénél vékonyabb rúgó acézból készül és végei össze vannak forrasztva. A fűrészpenge egyenletes járása és a szerkezet egyszerűsége, amely a fűrészpenge nagy sebességgel való mozgatását teszi lehetővé, képezik a gép legfőbb előnyeit és nagy munkaképessége, valamint sokoldalú használhatósága folytán igen kiterjedten alkalmazzák. Ha görbe vonal mentén kell fűrészelni, hajlékonyság céljából a penge vékony s ha egyenes vonalak mentén történik a fűrészelés, akkor vastagabb és széles, hogy a nagy sebesség mellett kellő szilárdsága legyen. A szalagfűrész nagysága azon céltól függ, melyre azt használni akarják, azért is a legkülönbözőbb méretekben készítik. A kisebbeknél az előtolás kézzel, a nagyobbaknál és nehéz, vastag fák fűrészelésénél önműködőleg történik. Az utóbbi esetben a tönk szekérre helyezendő, amely a faszervezetű keretfűrészek tönkszekeréhez hasonlít.

Deszkák és pallók vágására a vertikális szalagfűrész főleg Amerikában van elterjedve, mert ott nagy tömeg előállítására törekszenek és kevésbé fektetnek súlyt a tiszta munkára és pontos méretekre. A szalagfűrészek különösen keményfát feldolgozó fűrésztelepeken vannak elterjedve és sok tekintetben úgy a keret-, mint a körfűrészgépekkel kiállják a versenyt. A körfűrész alkalmazása 30 cm-en felüli vastagságokra nem célszerű, de különben is sok munkát fogyaszt, sok fát pazarol és a munkásokra veszélyesebb. Ujabban már a sebesség tekintetében is versenyez a szalagfűrész a körfűrészszel és azon előnnyel bír, hogy forgó mozgás mellett, egyenes vonalú metszetet ad és a vágány külső vonala bármilyen görbe lehet. A keretfűrészszel szemben is vannak bizonyos előnyei a nagy szalagfűrésznek.

A gépezet egyszerű, könnyen áttekinthető, olcsó és jóval nagyobb fűrészsebességgel dolgozik, mint a keret és azért a munkafogyasztása is kedvezőbb. Hibája azonban, hogy nem eléggé sima és pontos metszetet ad, a penge könnyebben elszakad és az összeforrasztás körülményesebb és ezért ügyesebb munká-

sokat kell a gépekhez alkalmazni. Hátránya még e szerkezetnek, hogy a kocsi visszatolásával sok idő megy veszendőbe. Nehézkes a szalag jó kifeszítése mellett, az egyenesben való pontos vezetése

105. ábra. Szalagfűrész szerkezeti rajza.

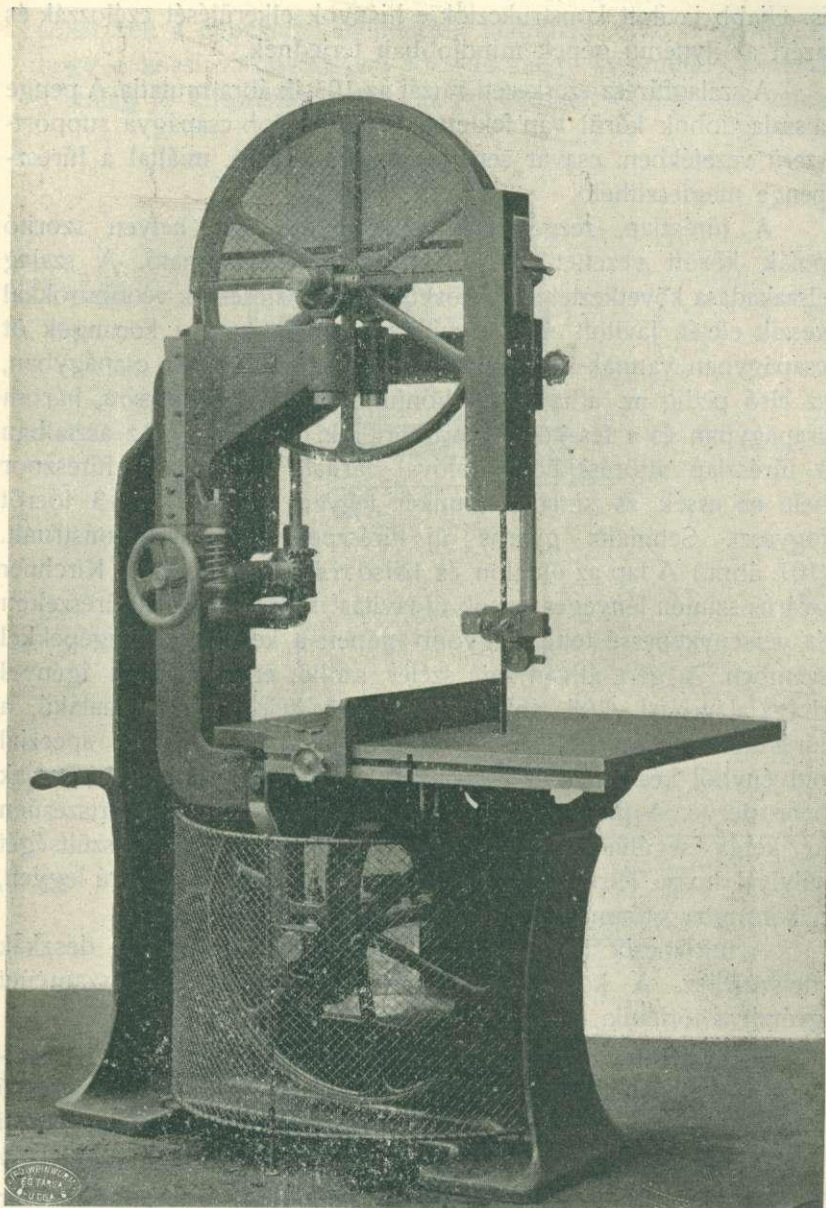
is. Ujabb javított konstrukciók e hiányok elkerülését célozzák és azért az ilyenmű gépek mindjobban terjednek.

A szalagfűrész szerkezeti rajzát az 105-ik ábra mutatja. A penge a szalagdobok körül van fektetve és a felsődob csapágya support-szerű vezetékben, csavar segélyével mozgatható, miáltal a fűrészpenge megfeszíthető.

A fűrészlap, rezgéseinek kikerülésére, két helyen szorító pofák között vezetettetik. Az asztal ferdén beállítható. A szalag elszakadása következtében bekövetkező balesetnek védőburokkal veszik elejét. Javított szerkezetű szalagfűrészekenél a korongok öt csapágyban vannak megtámasztva, a felsőkorong két csapágyban, az alsó pedig az áthajlás és hőnfutás megakadályozására, három csapágyban és a feszítés rúgóval történik. (106. ábra.) Az asztalban a fűrészlap áttörési helye tolóval zárható el, hogy a fűrészpor bele ne essék és simább munkát tegyen lehetővé. 1—3 lóerőt fogyaszt. Schmaltz gyáros új fűrészpenge szorítót konstruált. (107. ábra.) A lap az oldalon és hátsó részén lesz vezetve. Kirchner gyáros szintén lényeges és sok új javítást végzett a szalagfűrészeken és versenyképessé tette nagyobb gépeit a keretes fűrészgépekkel szemben. A gép állványzata széles, szolid, erős és nem igényel drága alapozást. (108. ábra.) Az állvány felső része villaalakú, a fűrészkorong felvételére. A korongok könnyűek és speciál öntvényből készülnek. A csapágyak kenőgyűrűs olajozásra vannak berendezve. A felső tárcsák emelése és süllyesztése supportszerűen kézikerek segélyével történik. A fűrészlap ruganyos feszültségét súlylyal hozza létre. Hogy a fűrészlap nagyobb tartósságú legyen, a korongba gummi vagy bőrbandage van beeresztve.

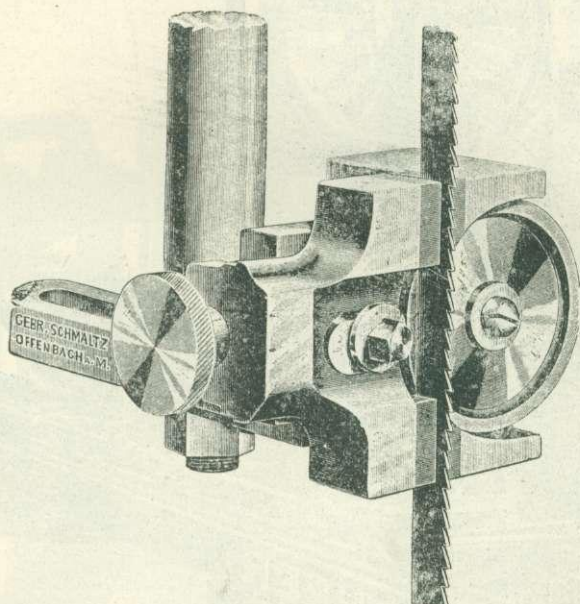
A futókocsik beállíthatók a különböző vastagságú deszkák metszéséhez. A koci elötolatása önműködő és a visszamenet gyorsítva történik. 3—4 lóerőt fogyaszt.

A vízszintes keretfűrész munkáját pótolhatjuk nagy horizontális tönk szalagfűrészszel is (109. ábra). A koci a fűrészfelendő tönkkel együtt a fűrészlapok között mozog el. A fűrészlap a koci fölött végzi a metszést és a koci alatt fut vissza. A gépnek nagy a stabilitása. A koci csendes és egyenletesen mozgatható drótkötéllal, a visszamenet gyorsítva történik. A gép két erős oszlopból áll, amelyek közös alaplemezen vannak és felül kereszt hevederrel

106. ábra. Javított szalagfűrész védőberendezése!.

vannak összekötve. Ezen oszlopokra vannak a csapágy-karok szerelve, amelyek orsóval, kerékkel és szijhajtással párhuzamosan le- és felmozgathatók. A csapágyak közül, amelyek kenőgyűrűsek, az egyik állandó, a másik emelővel és súlylyal egyenletes megfeszítést nyer. A fűrészlap, amely 13 cm széles, a metszés szélességéhez mérten fogaskerék és fogasrúd által állítható be. A két oszlop között levő sinpáron a vaskocsi hengereken mozog előre. A kocsit

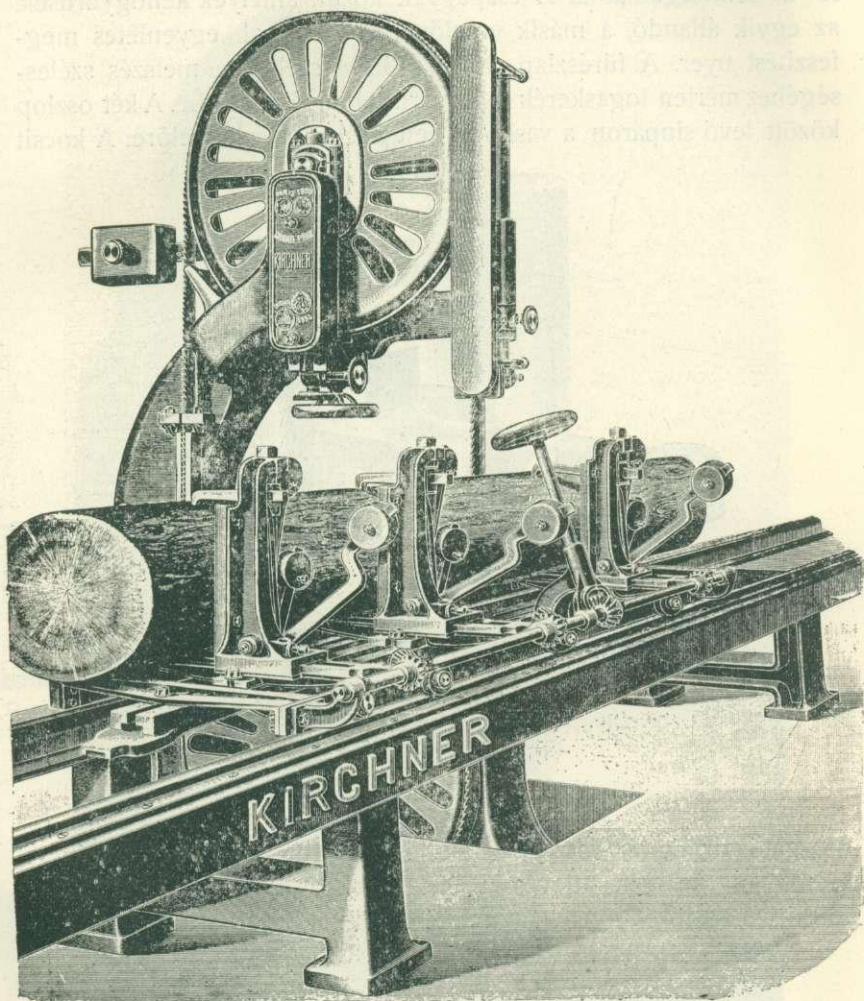
107. A szalagfűrész pengéjének vezetése.

mozgató drótkötél feszítése kötél Dob és a kocsi egyik végére szerelt csavarkerék áttevéssel érhető el. A kötél Dob mozgását a főtranszmisszióról nyeri. A metszési sebesség változtatható.

F) Dob- vagy hengerfűrészek.

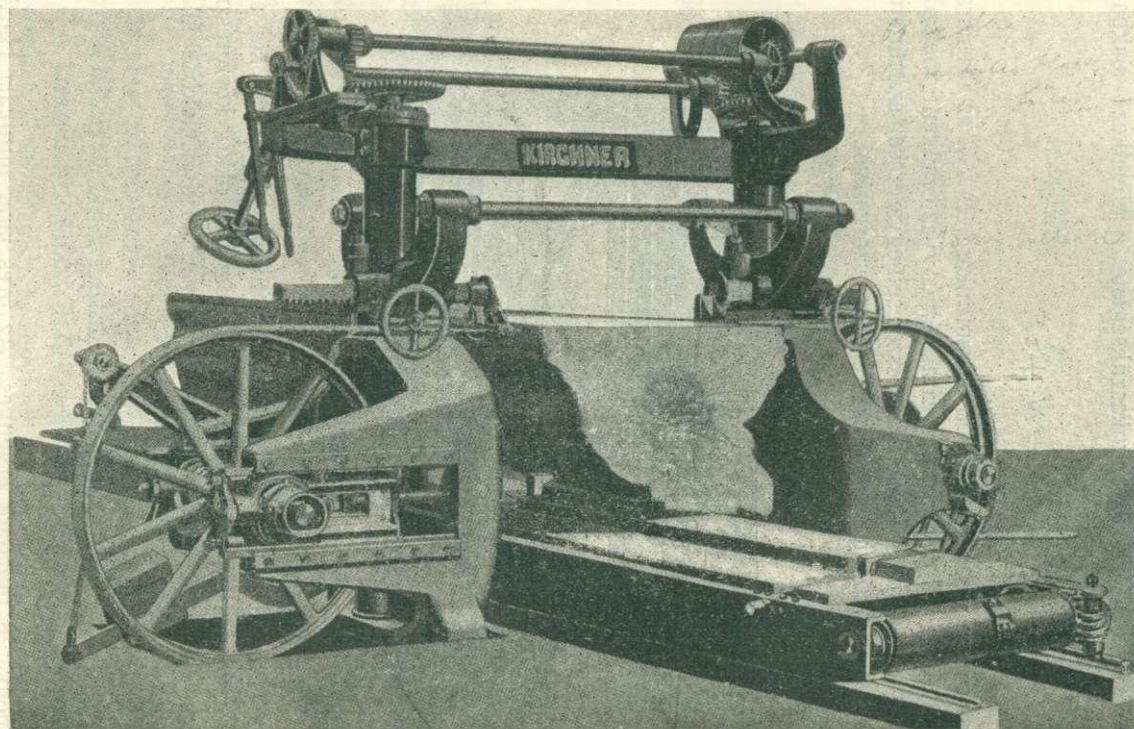
A dob- vagy hengerfűrészeket, hordók dongáinak előállítására használják. A csőalakú fűrészlapot a hordó átmérőjének és a donga hosszának megfelelően készítik el. Az egyik oldalon fogakkal látják el, a másikon pedig, földélszerkezet segítségével, ráerősítik a gép tengelyére. (110. ábra.) A tengely hajtását szijdobról nyeri és

percenként 1200 fordulatot tesz. A megmunkálandó dongafát mozgó-kocsiszerkezetre helyezik és a fűrész felé tolják. Fleck

108. ábra. Kirchner „Ideál” szalagfűrész.

gyáros ilyenmű fűrészai, a megmunkált dongát, automatikusan távolítják el. A dob- vagy hengerfűrészek könnyen kezelhetők, sima munkát adnak és nagy a munkaképességük. 2—6 lőerőt fogyasztanak.

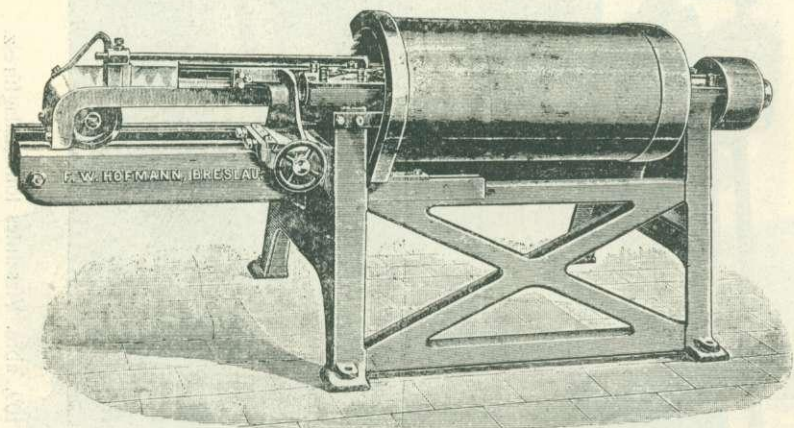
109. ábra. Vízszintes tönk-szalagfűrész.

G) A kör- és szalagfűrészek munkája.

Hartig ezen fűrészek munkaszükségletét a következő alakban állapította meg:

$$N = N_0 + \varepsilon F,$$

amelyben N a lóerők számát az összmunkára és N_0 az üresjárat munkáját fejezi ki. ε valamely számérték és F az óránkénti metszőfelület m^2 -ben. A metszőfelület természetesen egyszeresen számíttatik és egyenlő a vágáshosszúság és szélesség szorzatával.

110. ábra. Hengerfűrész.

Ha továbbá n a percenkénti fordulatszám és D a kör átmérője méterben, b a vágány szélesség mm -ben, akkor körfűrészre érvényes a következő összefüggés, melyet a kísérletekből állapított meg:

$$N = \frac{nD}{800} + \frac{bF}{14 \sim 28}$$

14 kemény, 28 puhafára érvényes. Az üres járat munkája Hartig szerint szalagfűrészre 0.1—0.3. A nagyobbaknál becslés szerint kell N_0 értékét felvenni.

A hasznos munka Hartig kifejezése szerint:

$$N_1 = \varepsilon F$$

$$\text{fenyőfára: } N_1 = \frac{37 + 0.0326 b \frac{V}{v}}{1000} F$$

$$\text{tölgyfára: } N_1 = \frac{52 + 0.0412 b \frac{V}{v}}{1000} F$$

$$\text{érdes bükkfára: } N_1 = \frac{62 + 0.0485 b \frac{V}{v}}{1000} F$$

V a metszési sebesség, v a hozzátólasí sebesség. 1057

A szerszámgépek munkájának mérésére dynamométer-készüléket használunk.

(Folytatása következik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Borsod, Gömör, Heves megyék Erdészeti Egyesülete július hó 21-én tartotta meg rendes évi közgyűlését Miskolczon, a vármegye-háza nagytermében *Gesztes* Lajos alelnök elnöklete alatt, a jelenleg 114 tag közül 35 egyesületi tag részvétele mellett.

A közgyűlésen a nagyméltóságú földmivclésügyi m. királyi minisztert *Lászlóffy* Gábor m. kir. főerdőtanácsos képviselte. Az Országos Erdészeti Egyesület képvisclctével *Podhradszky* András elnököt bizta meg. Azonkívül Borsod vármegye, a miskolczi kereskedelmi és iparkamara, a Borsodi Bükk-Egylet, a borsod-miskolczi muzeum- és közművelődési egylet, Rimaszombat r. t. város és a miskolczi helyi sajtó részéről számos képviselő és kiküldött jelent meg és résztvettek többen úgy a vármegyei, mint városi tisztviselők és a bírói, ügyvédi körökből.

A közgyűlést *Gesztes* Lajos alelnök nyitotta meg, melegen üdvözlölv a vendégeket és egybegyűlt egyesületi tagokat, hangoztatva az összetartás szükségét és felhíva mindenkit csendes, higgadt munkálkodásra, mert az országos megrázkódtatások az

erdészetet sem kerülük el. Az erdei termékek rohamos értékmelkedését — mondotta — nyomon kíséri a mindenütt jelentkező munkáshiány, mely termelőképességünkre hat bénítólag, ezen a nagy akadályon át pedig magunknak kell kivezető utat találni.

Elnöki megnyitó után dr. *Vadnay* Tibor alispán-helyettes üdvözölte Borsod vármegye közönségének nevében a közgyűlést és dr. *Sugár* Ignác kereskedelmi és iparkamarai titkár szólalt fel.

A múlt évi közgyűlések felolvasott jegyzőkönyveit *Bobok* Tivadar és *Tornay* Gyula hitelesítették. Ugy szintén változtatás nélkül fogadta el a közgyűlés *Mitske* Gusztáv titkár jelentését az egyesület működéséről, hozzájárulván a választmány által hozott határozatokhoz.

Orvendetes tudomásul szolgált *Zachár* István, *Linszky* Károly és *Mölczer* Gyula tagokból álló számvizsgáló bizottság jelentése, mely az egyesület anyagi gyarapodásáról számolt be és *Szénássy* Béla pénztáros felmentését jegyzőkönyvi köszönet mellett hozta javaslatba.

Nagy tetszést aratott *Enyedi* János m. kir. erdész felolvasása, melyben vonzó előadással, érdekesen ismertette a diósgyőri m. kir. erdőgondnokságot, egyben bemutatva az erdőgondnokság régi gazdasági térképeit és erdőgazdaságunk legrégibb rendszeres üzemtervét.

A *Hering* Sámuel, *Dénes* Géza és *Merényi* Gyula tagokból álló szavazatszedő bizottság előtt lefolyt tisztujtó választás eredménye a következő: elnök: *Podhradszky* András; I. alelnök: *Gesztes* Lajos; II. alelnök: *Borhi Borhy* György; titkár: *Mitske* Gusztáv; pénztáros: *Szénássy* Béla. Választmány: *Bobok* Tivadar, *Csaszkóczy* Károly, *Dénes* Géza, *Elek* István, *Fankovits* Imre, *Hering* Sámuel, *Mayer* Géza, *Pékh* József, *Tornay* Gyula, *Zachár* István.

Az orvvadászat megfékezésének kérdésében a kiküldött bizottság javaslatának a földmivelésügyi m. kir. miniszterhez leendő felterjesztése határozottatott el. A Bükk- és Mátra-hegységben a mészipar szervezésére vonatkozólag az egyesület egyelőre állást nem foglalt.

A legeltetés kérdésében tett indítvány, mely szerint a nagyváradi országos gazdagylésen főleg a legeltetés kérdésében ho-

zott, az erdőgazdaságot sérelmesen érintő határozat ellen az egyesület átiratot intézzen az Országos Erdészeti Egyesülethez és felterjesztést a földmivelésügyi m. kir. miniszterhez, tárgytalanává válván, miután az említett határozat ellen az Országos Erdészeti Egyesület már megfelelő alakban tiltakozott, s a kérdést annak tárgyalása során *Lászlóffy* Gábor m. kir. főerdőtanácsos fölszólalásával is megvilágította, hangsúlyozván, hogy az *Erős* Rezső határozati javaslatában foglalt tételek megcáfoltattak és visszautasítottak, a közgyűlés a javaslatba hozott felterjesztés és átirat mellőzését mondotta ki.

A megyei erdőstatisztikák érdekében *Podhradszky* András elnök által tett indítványra a kiküldött bizottság javaslata egész terjedelmében elfogadtatott, annak hozzáadásával, hogy az anyaggyűjtés a kisebb kiterjedésű erdőbirtokokra is a lehetőség határáig kiterjesztessék.

A jövő közgyűlés helyéül Rozsnyó városa lett kijelölve.

Elfogadta a közgyűlés *Biók* Zoltánnak az 1886. évi XXII. t.-cz.-nek az erdészetet hátrányosan érintő szakaszai módosítására vonatkozó indítványát is.

A közgyűlés *dr. Darányi* Ignác földmivelésügyi minisztert táviratban hódolatteljes tisztelettel üdvözölte, melyre a következő távirat érkezett Bártfáról:

„Szíves üdvözlettel a megemlékezést őszintén köszönöm, kérem azt jókívánságim mellett egyesület előtt is tolmácsolni. *Darányi* Ignác.”

Ugyancsak táviratban melegen üdvözölte a közgyűlés *Podhradszky* András elnökét, melyre a következő válasz érkezett Gánócztól:

„Meghajlok az egyesület akarata előtt, elnökké való megválasztásomat köszönettel elfogadom és szaktársaimnak meleg üdvözetemet küldöm. *Podhradszky*.”

*

Közgyűlés után a Korona-szállóban volt közös ebéd, melyen *Gesztes* Lajos emelte poharát a vendégek egészségére; *Lászlóffy* Gábor m. kir. főerdőtanácsos fölszólalásában elismeréssel nyilatkozott a közgyűlés komoly, eredménydus lefolyásáról, míg *Mitske* Gusztáv a helyi sajtót üdvözölte.

Ebéd után a résztvevők a borsod-miskolci muzeumot tekintették meg *Gálffy* Ignác muzeumi elnök vezetése mellett, s kellemes sétát tettek az Avason.

Julius hó 22-én a közgyűlés tagjai a diósgyőri m. kir. vasgyárat és a *Kolba* M. és fia czég papirgyárat tekintették meg részletesen. Majd *Fischl* József m. kir. főerdész vezetése alatt kocsikon a királykúti csemetekerthez hajtottak, hol a szép tölgy- és amerikai diócsemeték gondos ápolása általános elismerésben részesült. Folytatólag megsejmeltek a királykúti erdőrészletet, a kies fekvésű háromi tavat és Lilla-nyaralótelepet, megvitatta ott a már sárguló hársfák levélbetegségét.

A kirándulás a késő délutáni órákban Lillafüreden kedélyes ebéddel végződött, melyen résztvett nagynevű tudósunk, *Herman* Ottó is, aki mindenkit magával ragadó ékes szavakkal emelte ki az erdészek üdvös és hasznos működését. Fölszólaltak még *Lászlóffy* Gábor m. kir. főerdőtanácsos és *Pauks* László hercegi erdőmester s általános sajnálkozásra megcsendült a: „Ballag már a vén diák . . .“ *Mitske.*

Uj amerikai tuskóirtógép. A Magyar Mezőgazdák Szövetsége uj tuskóirtógépet hozott forgalomba, amely a próbák szerint kitűnően megfelel céljának. A tuskóirtás az erdőtörvény értelmében csak a nem feltétlen erdőtalajon van megengedve és így lényegesen korlátozott művelet; az ily talajokon azonban, még ha nincs is az erdő végleges kiirtása tervbe véve, a mai magas faárak mellett gazdaságos lehet a tuskóirtás.

A gép napjában $\frac{1}{2}$ — $\frac{3}{4}$ holdról irtja ki a tuskót és főelőnye, hogy egy helyen felállítva, sok tuskó kiirtását el lehet végezni.

Ezt a tuskóirtógépet lovak hozzák működésbe járgányszerűen. Lehet ugyan ökröket is használni, azonban ezek helyett a nehézkes állatok helyett a lovak jobban megfelelnek. Két nagyságban jó e gép forgalomba: a kisebbiket egy ló hajtja és legfeljebb 40 cm átmérőjű törzseket tud kihuzni; a nagyobbik két lóra van berendezve és a törzs legnagyobb átmérője 75 cm lehet.

A szükséges vonóerő lényegesen függ a talajviszonyoktól és a fák gyökereinek különböző tulajdonságaitól. Ennek következtében megeshetik, hogy a kisebbik gépbe is két, esetleg három

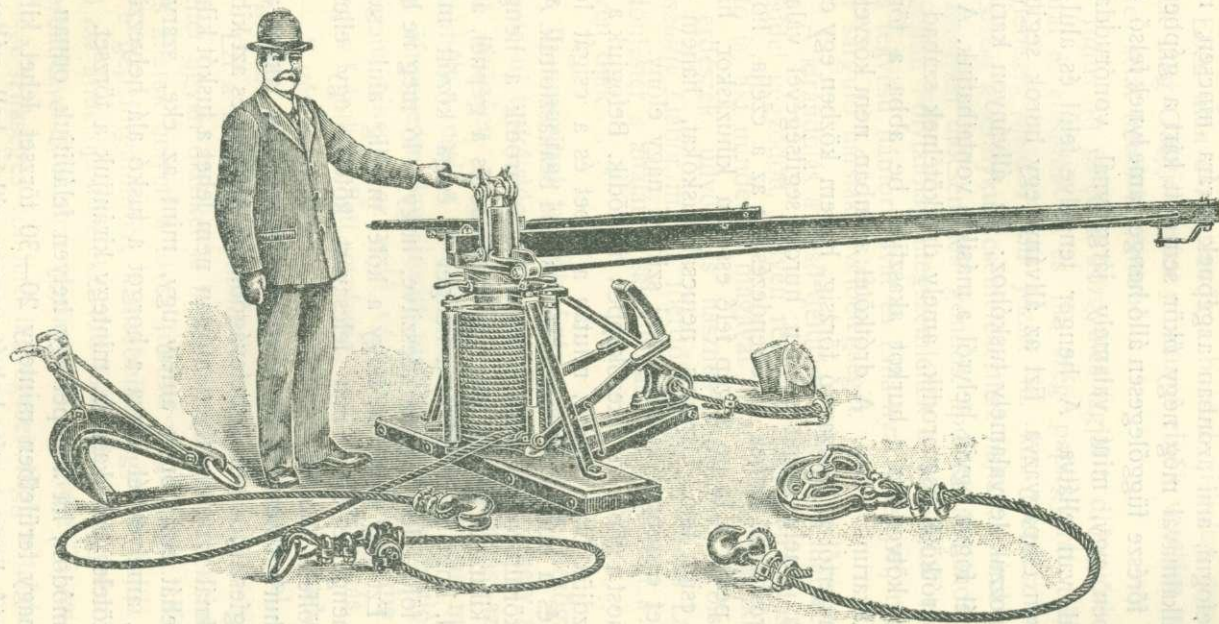
lovat kell befogni, ami azonban a gépnek kárára nincsen, mivel a próbák alkalmával még négy ökör sem tett kárt a gépben.

A gép főrésze függőlegesen álló henger, amelynek felső nyulványa, éppen úgy, mint valamely járgánynál, vonórúddal és vezetőrúddal van ellátva. A henger tengelye felül és alul erős állványba van csapágyazva. Ezt az állványt egy hurok segítségével horgonyozzuk le valamely tuskóhoz; az állványon karika is van, amelynél fogva egyik helyről a másikra vontathatjuk. A hengerre erős drótkötél csavarodik, amely drótkötélnek szabad vége hurokká van kötve. Ezt a hurkot akasztjuk be abba a törzsbe, amelyet ki akarunk huzni. A drótkötél azonban nem közvetlenül vonul a hengertől a kihuzandó törzsig, hanem közben egy csigán van áthuzva, amely csigát szintén hurok segítségével valamely tuskóhoz erősítünk. Ennek az elrendezésnek az a célja, hogy a törzs vagy pedig a fa ne a gép felé essék a kihuzáskor, hanem oldalvást a csiga felé. Ugyanis nemcsak tuskókat, hanem teljes fákat is lehet e géppel kihuzni, ami szintén nagy előny.

Már most a gép a következőképpen működik. Befogjuk a lovakat és elkezdjük őket hajtani, miután a gépet és a csigát lehorgonyoztuk és a hurkot a kihuzandó tuskóba beakasztottuk. Amint a henger körülforog, a sodronykötél felcsavarodik a hengerre, kifeszül és kihuzza a tuskót. Van egy berendezés a gépnél, amely arra szolgál, hogy a drótkötél a henger és csiga között mindig szorosan a föld felett legyen kifeszítve, hogy a ló meg ne botoljék benne. Ezt úgy érzük el, hogy a kötél mindig alul csavarodik fel a hengerre és a már felcsavart kötelet egy ellensúly állandóan fölfelé nyomja.

Ha a hurkot beakasztjuk a kihuzandó tuskóba, akkor amint a kötél megfeszül, a hurok belevágódik a tuskóba és azt kihuzza. Korhadt fáknál azonban ilyen módon nem lehet a tuskót kihuzni; erre való tehát egy horog, amely úgy, mint az eke, szarvakkal van ellátva, amelyeknél fogva a horgot a tuskó alá helyezzük és a sodronykötelet beleakasztva, mintegy kirántjuk a törzset.

Ilyen módon, ha a gépet egy helyen felállítjuk, onnan meglehetősen nagy területben mintegy 20—30 törzset lehet kihuzni. Ebből látható, hogy a gép helyét nagyon ritkán kell változtatni. Különben a helyváltoztatás is egyszerű és nagyon gyorsan megtörté-

111. kép. „Faultless” tuskóirtógép.

nik. Természetesen bizonyos gyakorlat kell ahhoz, hogy azokat a legmegfelelőbb helyeket kiválasszuk, amelyekből a legtöbb törzset tudjuk kihuzni. Ha azonban csak kis gyakorlatunk is van, a munka igen szaporán megy.

A kisebbik gép ára Budapesten 1400 korona, a nagyobbiké 1800 korona.

Czélszerű területbecslő eszköz. Területmeghatározó műszereink közül egyik sem alkalmas zsebben való hordásra s erdei használatra, de meg kell vallanunk azt is, hogy planiméterrel nem is tud mindenki bánti, akinek területadatra van szüksége: ugyanezért hézagpótlónak tartom azt az eszközt, amely olcsósága mellett oly kicsi, hogy tárczában vagy a zsebnaptár táskájában is elhelyezhető s minden tanulmányozás nélkül bárki által használható.

Ez, a németek által „Schätzquadrat“-nak nevezett, magyarul talán területbecslőnek mondható eszköz nem egyéb, mint tetszesszerű nagyságu, átlátszó celluloid- vagy üveglap, amelyre ugyancsak tetszésszerű négyzetháló van metszve.

Én kétfélét készíttettem celluloidból. Az egyik négy hüvelyk hosszú, három hüvelyk széles; hálószeleinek nagysága egyszázadrész négyzethüvelyk. Minden negyedrészt négyzethüvelyk (huszonöt kis négyzet) határa vastagabbra van metszve, úgy hogy a lapon ezeknek a negyedrészt négyzethüvelykének ritkább hálózata jól látható. A másikféle 10 cm hosszú és 8 cm széles; a hálószelek négy négyzetmilliméter nagyságuak s minden négyzetcentiméter határa vastagabbra van vésve.

Az eszközt úgy fektetjük a meghatározandó térképi alakra (erdőrészlet stb.), hogy minél több negyedrészt négyzethüvelyk essék bele egészen s ha az alak valamelyik határa hosszabb egyenes vonal, ezzel az egyik osztásvonal lehetőleg essék össze. Ezután — vigyázva arra, hogy az eszköz helyéből ki ne mozduljon — először megolvassuk az alakba eső negyedrészt négyzethüvelykéket s felírjuk az ennyiszor vagy annyiszor huszonöt kis négyzetet ($1/100 \square$). Ezután — bizonyos sorrendet tartva — megszámláljuk az egyenkint lévő kis négyzeteket s hozzáírjuk az előbbiekhez. Végül az alak valamelyik szögletén kezdve s határán körül folytatva, megbecsüljük az alakba eső négyzetrészeket tizedekben s összegüket a többihez irván, mindhármát összeadjuk.

Most már csak azt kell tudnunk, hogy térképünk mércéjében milyen területet tesz egyszázadrész négyzethüvelyk, hogy ezzel az értékkel szorozva, megkapjuk az egész alak területét? Ezt megmondja a következő táblázat:

$1'' = 10^0$	mércében	$1 \square'' =$	0.0625	k. hold
$1'' = 20^0$	"	"	0.25	"
$1'' = 40^0$	"	"	1.—	"
$1'' = 50^0$	"	"	1.5625	"
$1'' = 80^0$	"	"	4.—	"
$1'' = 100^0$	"	"	6.25	"
$1'' = 120^0$	"	"	9.—	"
$1'' = 160^0$	"	"	16.—	"
$1'' = 200^0$	"	"	25.—	"
$1'' = 240^0$	"	"	36.—	"
$1'' = 280^0$	"	"	49.—	"
$1'' = 300^0$	"	"	56.25	"
$1'' = 320^0$	"	"	64.—	"
$1'' = 400^0$	"	"	100.—	"
1 : 75.000	"	"	678.1644	"
1 : 25.000	"	"	75.3516	"
1 : 75.000	"	$1 \text{ cm}^2 =$	97.7472	"
1 : 25.000	"	"	10.8608	"
1 : 75.000	"	$4 \text{ mm}^2 =$	3.91	"
1 : 25.000	"	"	0.4344	"

Ezzel az eszközzel a térképi alak nagysága s a használó gyakorlottsága szerint 1—2% hibával határozhatunk meg területet, ami nem zárja ki azt, hogy közbe-közbe mértani pontosságu eredményt is kapjunk.

Az üvegből készült területbecslő beosztása élesebb s maga az üveg átlátszóbb a celluloidnál. Hátránya azonban, hogy törékenyebb és nehezebb, meg drágább is.

A celluloidból való készülék ára 2 K 60 fill. (hozzávaló papírtok 24 fill.); 25 cm^2 nagyságu üvegé 6 K 50 fill. Készíti R. Reiss, Liebenwerda, Szászország, de bizonyára hazai műszerésznél is kapható.

Békly Albert.

VÁLTOZÁSOK ÉS KITÜNTETÉSEK AZ ERDÉSZETI SZOLGÁLAT KÖRÉBŐL.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a magyarországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Orosz Antal, Molnár Károly, Lágler Gyula* és *Kaán Károly* erdőmesterei czimmal és jelleggel felruházott főerdészeket m. kir. erdőmesterekké, *Gura Károly, Hell Miklós, Egyed Miklós, Kolozs József, Kolossy Imre, Szabó Ignác, Bögözy Antal, Ressel István, Heim János, Schlosser István* és *Biró Zoltán* m. kir. erdészeket m. kir. főerdészekké, *Kovalitzky Vladimir, Pauer Jenő, Jeszenszky Kálmán, Köfalusi Viktor, Sztripszky Ágost, Orosz Tamás, Gasparik Pál, Szepessy Elek, Figuli Lajos, Bedő Zoltán, Becker Róbert, Vidos Miklós* és *Matusovits Károly* m. kir. erdészjelölteket m. kir. erdészekké, *Törzs Artur, Pirger Károly, Cseleji József, Bertram I. Albert, Komán Artur* és *Pilz Alfréd* m. kir. erdőgyakornokokat pedig m. kir. erdészjelöltekké nevezte ki.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter a horvát-szlavonországi kincstári erdőket kezelő erdőtisztek létszámában *Ulreich Gyula* kir. főerdészt kir. erdőmesterré, *Jakab István* és *Kacsanovszky József* kir. erdészeket kir. főerdészekké, *Mayerszky István, Horváth Sándor* és *Frommeyer Antal* kir. erdészjelölteket kir. erdészekké, *Jellmann Béla* és *Solc Szvetozár* kir. erdőgyakornokokat pedig kir. erdészjelöltekké nevezte ki.

*

A m. kir. földmivelésügyi miniszter az állami kezelésbe vett községi s némely más erdőket és kopár területeket kezelő erdőtisztek létszámában, *Pfauter Lajos, Hyna Ottó, Nyiri Dénes* és *Pribnow Pál* m. kir. erdészeket m. kir. főerdészekké, *Schurina Vilmos, Jancsó István, Vigh József, Rutényi Károly* és *Pásztohy Ernő* m. kir. erdészjelölteket m. kir. erdészekké, *Török János, Salix Gyula, Radonics Vazul, Gohn Emil, Egly József, Bertsik Andor* és *Prunyi Albert* ideiglenes minőségű erdőgyakornokokat m. kir. erdészjelöltekké nevezte ki.

*

Coburg hg. helpai erdőgondnokságának vezetésével *Kolbenheyer Gyula* főerdész, a raskói erdőgondnokság vezetésével *Benczko József* erdész, végül a csábrági erdőgondnokság vezetésével *Krausz János* segédtsízt bízott meg, *Kellner Győző* segédtsízt pedig erdészszé neveztetett ki és a nagyrőcsei fűrészhez helyeztetett át.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK.

FELHÍVÁS.

A folyó év őszén *erdészeti államvizsgát tenni szándékozók* felhivatnak, hogy az ehhez szükséges engedélyért benyújtandó kérvényeiket kellően felszerelve, legkésőbb folyó évi augusztus hó végéig az erdészeti államvizsgáló bizottság elnökének címére (Budapest, V., Zoltán-utca 16. szám) bérmentve küldjék be.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA.

KÖRRENDELET

valamennyi kincstári erdőhatóságnak, állami erdőhivatalnak, erdőőri szakiskolának és a beszücczei m. kir. erdőigazgatóságnak.

36222/907. sz. Több oldalról felvetett azon kérdésre, hogy az illetménytüzifának eladása altisztek és szolgák terhére mindenkor az 1883. évi 19356. számú körrendelet értelmében elbocsájtással járó legsúlyosabb szolgálati vétségnek minősítendő-e, az 1905. évi 26511. sz. alatt kiadott körrendeletre való utalással értesitem, hogy az illetménytüzifának eladása vagy elajándékozása — tisztek, altisztek és szolgák részéről — szolgálati vétséget képez s annak elbírálása, hogy az egyszerű, súlyos, avagy legsúlyosabb vétséget képez-e, az adott körülmények figyelembevételével az illetékes fegyelmi bizottság feladatát képezi és általa döntendő el.

Budapest, 1907. évi június hó 11-én.

Darányi s. k.

II.

A m. kir. földmivelésügyi miniszternek 1905. évi május hó 28-án 26511/I/B—1. sz. alatt kelt és valamennyi kincstári erdőhatósághoz intézett rendeletének szövege:

A tűzifa- és földilletmény kiszolgáltatása és megváltása ügyében 1904. évi 62323. szám alatt kibocsátott körrendeletem I. e. pontjának kiegészítésében, felmerült konkrét esetből kifolyólag is szükségesnek mutatkozik annak kimondása, hogy a kiszolgáltatott illetménytüzifa eladása és elajándékozása fegyelmi vétséget képez és e szerint a megfelelő megtorló eljárás alá esik.

Utasítom, hogy ezen rendelkezésemről az összes tűzifailletmény-jogosult tiszti és altiszti személyzetet tudomás és mihezartás végett értesitse.

Tallán s. k.

Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések 1907. évi július hóban.

A rövidítések magyarázata:

Alapítványi kamat	— — — — = ak.
Alapítványi tőkeörlesztés	— — — — = att.
Áttűtő bevétel	— — — — = áb.
Az Erdő előfizetési díja	— — — — = Eld.
Bedő Albert alapítvány	— — — — = BAa.
Bükkfűzifa romlása stb.	— — — — = Btr.
Egyéb bevétel	— — — — = Egy.
Erdői facsemeték nevelése	— — — — = Ecs.
Erdészeti építéstan I. rész (középi-téstan) I. kötet	— — — — = Eép. I. 1.
Erdészeti építéstan I. rész 2. köt.	— — — — = Eép. I. 2.
Erdészeti építéstan II. rész (Ut-, vasut- és hidépítéstan)	— — — — = Eép. II.
Erdészeti Géptan	— — — — = Egt.
Erdészeti Lapok egyes füzetei	— — — — = EL.
Erdészeti Növénytan II. rész	— — — — = Nvt. II.
Erdészeti Nyereségszámítástan	— — — — = Enyt.
Erdészeti rendeletek tára	— — — — = Ert.
Erdészeti zsebnaptár	— — — — = Npt.
„Erdő” című lap	— — — — = Eld.
Erdőbecsléstan II. kiadás	— — — — = Ebt.
Erdőértékszámítástan II. kiadás	— — — — = Eét.
Erdőőr	— — — — = Eő.
Erdőrendezéstan	— — — — = Rz.
Erdőrendezéstan (Fekete)	— — — — = Rzf.
Erdők berendezése	— — — — = Eb.
Erzsébet királyné alapítvány	— — — — = E. a.

Értékpapírok kamatai	— — — — = Ék.
Fazánk házi faipara (Gaul Károly)	— — — — = H. F.
Értekezések az erdőrendezés köréből	— — — — = Ée.
Hirdetési díj	— — — — = hd.
Időközi kamatok (takarékpénztári)	— — — — = ik.
Kedvezményes lapdíj	— — — — = kld.
Készpénz alapítvány	— — — — = k. a.
Külföldi fafajok tenyésztése	— — — — = Kft.
Lakbér	— — — — = lb.
Lapdíj (Erd. Lapok)	— — — — = ld.
Legelő-erdők (Földes J.)	— — — — = FL.
Legelő-erdők berendezése	— — — — = M. L.
Magyar Erdészeti Oklevéltár	— — — — = EOT.
Népszerű növénytan	— — — — = N. Nv t.
Ö Felsége fénynyomatai arcképe	— — — — = OFa.
Perköltség	— — — — = Prk.
Postaköltség	— — — — = pk.
Rendkívüli bevétel	— — — — = rb.
Szállaló Erdők Berendezése	— — — — = Szeb.
Számtan erdőőri szakiskolák részére	— — — — = Sz.
Tagsági díj	— — — — = td.
Tangens-táblázatok	— — — — = Tt.
Gr. Tisza Lajos-alapítvány	— — — — = TLa.
Titkári nyugdíjalap	— — — — = t. ny. a.
Tölgy és Tenyésztése	— — — — = Töt.
Vadászati ismeretek kézikönyve	— — — — = Vik.
Wagner Károly alapítvány	— — — — = WKa.

Befizetések K

Anka József npt.	2.—
Árvanagyfalusi közb. hd.	27.75
Almássy László td.	20.38
Bund Károly tnya.	46.66
Burdáts János ak.	16.—
Bauhof Károly td.	16.—
Benczur Emil npt. 3.—, pk.	
—20	3.20
Barkóczai Ferencz td.	16.—
Besztércezi erdőig. hd.	70.70
Beyer Jenő td.	16.—
Barsi Árpád td.	16.—
Batta J. hd.	33.60
Bielek Ede td.	16.—
Bogsch Árpád td.	8.—
Balla János Eő. 6.—, pk. —55	6.55
Barcs Kálmán ak.	8.—
Bugarodic L. Eép. I/1. 16.—,	
I/2. 16.—, pk. —12	32.12

Átvitel 354.96

Befizetések K

Áttétel	354.96
Berecz István Eő. 6.—, Sz. 2.40,	
pk. 1.10	9.50
Bossányi István ak.	16.—
Bóna Endre ld.	4.—
Bálint Imre td.	48.—
Borsod, Gömör, Heves vm. erd.	
egy. td.	16.—
Bencsik Sándor Egt.	4.—
Besztérceibányai erdőig. hd.	28.25
Botos Lajos Sz. 1.50, pk. —45	1.95
Blockner J. hd.	11.20
Bencse József Eő.	6.—
Clement Károly td.	3.—
Cservenka R. Eb. 2.—, npt.	
2.—, pk. —12	4.12
Özv. Czobor Adolfné td.	24.—
Coburg hgi erdőhiv. Eő. 6.—,	
pk. —12	6.12

Átvitel 537.10

Befizetések K		Befizetések K	
Áttétel	537.10	Áttétel	2737.40
Csopej Kornél ak.	16.—	Gründl Gyula ak.	16.—
Czermann Sándor td.	10.—	Gyenge István td.	47.92
Danielisz Elek td.	16.—	Gyó.-sztmiklósi erdőgond.Szeb.	
Dohnányi Pál td.	16.—	1.20, pk. —.45	1.65
Özv. Domokos Sándorné ak.	10.—	Gunesch Gottfried td.	16.—
Dittert Gyula td.	16.—	Gyarmathy Mózes td.	16.—
Dobrovits László td.	16.—	Görgényi faiskola npt. 14.—,	
Draskovich József td.	16.—	pk. —.72	14.72
Dlhos Rezső Eld.	1.—	Hajdu Dezső td.	16.—
Dévai adóhiv. hd.	18.05	Hudák Lajos ak.	2.—
Dési adóhivatal hd.	14.85	Hoós Ernő ak.	8.—
Demény Lajos td.	16.—	Huszár Kornél td.	8.—
Despót Dániel td.	33.—	Halmi László td.	16.—
Dán Elek td.	16.—	Hoffmann Sándor ak.	10.—
Egyed Miklós td.	8.—	Hoznek Gyula td.	8.—
Egyetemi Növénytani Int. Hf.	1.40	Hoffer Ferencz Eő.	6.—
Ernyey Károly td.	16.—	Horváth Jenő td.	15.—
Eleőd Jósá WKa.	100.—	Hell Miklós td.	50.80
Fischer Colbrie Emil npt. 2.—,		Joós Elek ak.	16.—
pk. —.45	2.45	Januskovecz Pál td.	8.—
Fritz Rezső td.	8.—	Br. Jósika hitb. hd.	14.95
Földhitelintézet ék.	1636.—	Kőfalusi Viktor td.	10.—
Földmiv. min. hd.	12.55	Kozma Géza Eő. 6.—, npt. 3.—	9.—
Firtos Dénes td.	16.—	Kozma János td, 16.—, npt.	
Földmiv. min. Egyb.	36.80	2.—, pk. —.45	18.45
Finke Mihály td.	8.—	Kis V. István td.	8.—
Fischl József td.	8.—	Krivaneck Béla td.	16.—
Fröhlich György td.	16.—	Konder Béla Eő. 6.—, pk.	
Fülöp Béla td.	16.—	— .60	6.60
Földhitelintézet ik.	12.86	Dr. Kecskeméthy Emil lb. 300.—,	
Farkas György Egt., 4.—, pk.		üb. 1.—	301.—
— .12	4.12	Köteles Ferencz Eő.	6.—
Ferencz Gyula att.	40.—	Kerekes János ak.	16.—
Fekete Máté hd.	18.15	Kaboldi erdőhiv. hd.	10.95
Gajáty Sándor npt. 3.—, pk.		Köteles Ferenczáb.	— .55
— .12	3.12	Krausz János td.	16.—
Ifj. Garlathy Oszkár td. 5.20,		Korény Gyula td.	32.—
Ert. —.50, pk. —.25	5.95	Kapuvári bérnökség hd.	31.75
Guáry Kálmán td.	16.—	Kolozsvári erdőig. hd.	25.15
		Korzenszky Antal td.	16.—
Átvitel	2737.40	Átvitel	3551.89

Befizetések K	
Attétel	3551.89
Lenhard Antal td.	16.—
László Miksa lb.	57.—
Lux János td.	8.—
Leszámitolóbank ik.	587.60
Lázár Benő npt.	3.—
Liptóújvári faiskola Eő. 197.40,	
Sz. 49.20	246.60
Lukácsfy Elek td.	48.—
Liedermann Emil td.	6.—
Melcsiczky Pál td.	8.—
Merreider István td.	8.—
Magyar Bőripar npt.	3.—
Mojzer Károly td.	16.—
Majerszky István td.	16.—
Martini János Eő. 6.—, pk. —.55,	
áb. 6.—	12.55
Özv. Mihálics Miklósné ak.	
48.—, att. 160.—	208.—
Monszpart István td.	1.80
Mayer Gyula WKa.	20.—
Mosse Rudolf hd.	2.95
Nagel Ottó Eő.	18.—
Niklós Károly td.	16.—
Náray Lajos td. 16.—, npt. 2.—,	
pk. —.20	18.20
Nagykőrösi erdőbirt. hd.	15.75
Nagyvárad püsp. erdőhiv.	15.75
Neuhöfer-Sohn hd.	10.50
Nagy Samu td.	16.—
Ormos Zsigmond ak.	10.—
Orosz Tamás td.	10.—
Omischl Mihály td.	16.—
Osterlanna Ernő td.	30.—
Osztrólczy Géza k. a.	300.—
Ormay Gyula ak.	12.—
Prohászka Mátyás td.	16.—
Persian Iván lb.	49.—
Petricsek Adolf td.	16.—
Plachy Teofil td.	8.—

Átvitel 5397.59

Befizetések K	
Áttétel	5397.59
Pfundtner Károly td.	16.—
Pilz Ottó td.	16.—
Polacsek Károly td.	16.—
Pzhoda Pál td.	16.—
Pátia nyomda hd.	75.88
Pfauser Lajos Eő. 6.—, pk.	
—12	6.12
Dr. Pop Lőrinc EL.	2.—
Polgárdi Béla td.	54.—
Paumer János Eld.	2.—
Pribnov Pál td.	16.—
Rábel Iván Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Rajtsán János td.	16.—
Ritter Károly td.	16.—
Rozim József td.	16.—
Rinaldi Ottó Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Rónay Imre td.	10.—
Révai testvérek Eő.	6.—
Rényi Károly Eő. 6.—, npt 3.—	9.—
Rokrani erdőhiv. Eő. 6.—, npt	
3.—, pk. —12	9.12
Rausz István npt. 2.—, pk. —12	2.12
Sándor Jenő td.	8.—
Selmezi Kaszinóegylet ld.	8.—
Schmidt Ferencz (R.) td.	16.—
Steller Ede td.	4.—
Szepesházy Kálmán td.	16.—
Szegedi máv. üzletvez. áb.	330.—
Simon Gyula ak.	16.—
Schusztér András td.	16.—
Szombathelyi adóhiv. Eld.	20.—
Szinek Gábor Eő. 6.—, pk.	
—55	6.55
Schmotzer J. Eő. 6.—, pk. —12	6.12
Szabó Kálmán td.	16.—
Szentimrey Dániel	16.—
Stadel Károly örök. hd.	40.—
Schwarcz József hd.	3.75
Slavoniai erdőipar r.-t. hd.	5.35
Selymessy Ferencz td.	16.—

Átvitel 6258.70

	Befizetések K
Áttétel	6258.70
Tóth Pál td.	8.—
Tavassy Lajos td.	8.—
Tihanyi László td.	16.—
Tóbiás Miklós ak.	10.—
Tavassy Gyula ak.	12.—
Özv. Trauer Gusztávné ak.	13.—
Tomasovszky Imre Egt. 4.—, pk. —.45	4.45
Trsztyánszky László td.	16.—
Trnovszky Márk td.	16.—
Ujfalussy Mihály td.	16.—
Vaskovits Béla Eld.	1.—
Vlaszaty Ödön td.	16.—
Atvitel	6395.15

	Befizetések K
Áttétel	6395.15
Virlics Gyula ld.	8.—
Wilde Ferencz td.	16.—
Záridai r. k. pléb. hd.	26.95
Zadrazil János td.	16.—
Zudor Béla td.	48.—
Zimann Ede td.	8.—
Zsimán László Eő. 6.—, pk. —.55	6.55
Zachár Mihály td.	8.—
Zágrábi máv. üzletvez. áb.	270.—
Zalay László td.	64.—
Julius havi bevétel.	6866.65
Január—juniusi bevétel.	38808.88
Összesen	45675.53

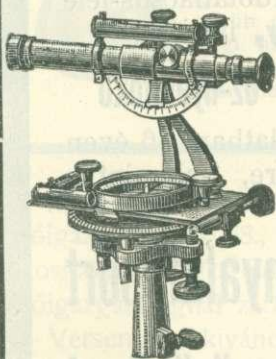
Az „Erdészeti Lapok“ 1907. évi XVI. füzetének HIRDETÉSEI.

Az ERDÉSZETI LAPOK mellett mérsékelt közlési díjért
a lap irányával nem ellenkező hirdetések kiadatnak.

Dijszabályzat. Egész oldal 32 K, féloldal 16 K, negyedoldal 8 K, nyolczad-
oldal 4 K. Sorok szerint: Az első negyven (40) sorért soronként nyolczvan (80)
fillér, az erre következő husz (20) sorért, illetőleg a 41 egész 60-ik sorig soron-
ként hatvan (60) fillér, míg a 60-ik soron felül következő minden sorért egyen-
ként negyven (40) fillér számíttatik. Legalább háromszori és ennél többszöri
beiktatásnál megfelelő engedmény. Egy oldalt meghaladó hirdetéseknel ismételt
megjelenés esetén is csak az első oldal után nyújtunk engedményt.

Táblázatok, nyomdai szabály szerint, kétszeres árral számíttatnak.

Külön mellékletek 25 gramm súlyig 70 koronáért, azontul 25 grammon-
ként 25 koronával magasabb árért mellékeltetnek.

Egyetemes busszóla-műszereket és erdei busszólákat

optikai távolságméréssel.

Ár 65 frttól felfelé.

Mérő-esztalokat négyesvonalzókkal, mérő-
szalagokat, faátlatókat, rajzeszközöket, terü-
letmérőket (planimeter), valamint mindennemű földmé-
részi műszereket készít a legpontosabb kivitel biztosításával

NEUHÖFER és FIA

csász. és kir. udvari látszerész- és műszergyáros

Bécs, (I., Kohlmarkt 8.)

Az 1900. évi párisi világkiállításon aranyéremmel
kitüntetve.

Kimerítő illusztrált árjegyzék ingyen és bérmentve.
Javításokat leggyorsabban és legpontosabban teljesít. Minden-
féle műszerből készletet tart.

Valamennyi mérő műszereink Calderoni és Tsa budapesti cégtől is
beszerezhetők. Minden műszer cégünkkel van ellátva.

(I. XII. 8)

Vizslakölyök. Öt darab választott német rövidszőrű vizslakölyök
eladó. Intézőség Sárpentele, posta Székesfehérvár. (3. III. 3.)

Pályázat a gróf Károlyi József Öméltósága csurgói uradal-
mában megüresedett erdési állásra, mely az alábbi javadalmazással
bir: 1100 K készpénz, 12 hektoliter tiszta buza, 18 hektoliter
rozs, 12 hektoliter szemes tengeri, 400 liter uj fejtett bor, 2 k. hold

föld tavaszi alá, 2 öreg sovány sertés, 30 m^3 hasáb tűzifa, 2 öreg, 2 növendékmarha téli-nyári tartása, a gajai erdészlaknál lakás és jövedelmi száztóli, valamint a megállapított nyugdíjigény.

Ezzel szemben tartozik a csurgói és sőregi erdőket kezelni, azok számadásait vezetni, sőt esetleg a gazdaságban is ellenőrködéseket teljesíteni.

Az állás folyó évi október elsején lesz betöltendő. Csakis okleveles erdészek pályázhatnak, akik kérvényüket méltóságos báró Bornemissza Elemér kormányzó urhoz czimezve, Schik Emil jószágfelügyelőhöz Nagyszénás, Békés megye, 1907. évi augusztus 30-ig adják be.

(5. II. 2.)

Utánnymás nem díjaztatik.

HOLFELD erdőtanácsos-féle
vadtakarmány, illetőleg

őz-nyalatópor és őz-nyalatókő

A téli etetéshez ajánljuk a gyakorlatban 26 éven át bevált s az aggancképződésre, valamint a vad egészségére kedvezően ható (2 XV 11)

vadtakarmányt ill. őz-nyalatóport

HOLFELD erdőtanácsos örökösei

Eichwald, Teplitz mellett (Csehország)

Gyakorlati erdész, középkorú, ki 26 évig nagy uradalmakban mint erdőmérnök működött, önálló erdészi, erdőgondnoki, erdőmérnöki vagy ehhez hasonló állást keres; vadászatok kitűzésében és vezetésében jártas. Czim a kiadóhivatalban. (6. IV. 2.)

A t. erdészeti hivatalokhoz!

BASTA JÁNOS

schönbachi czég (Éger mellett Csehországban),
vonóhangszerekhez **habos**, illetőleg **erezett**

hegyi juharfát keres

Postamintát s a szállítható faanyag mennyiségének és árának megjelölését is kéri (10,000 kg.-kint helyben és bérmentve a megnevezendő vasuti állomásig).

Ugyanez a czég elsőosztályu hangverseny- és zenekari hegedűket, violákat. (mély hegedűt), gordonkákat, bőgőket, cziterákat, gitárokat és könnyen kezelhető fa- és bádoghanszereket, hurokat, teljesen felszerelt mester-hegedűket vonóval együtt, fatokokokat (9—10, 12—15 frt-ért), grammofonokat lemezekkel együtt olcsón szállít. Árjegyzék ingyen s bérmentv. Régi hangszerek kitűnően és olcsón kijavíttatnak. Régi hegedűket és gordonkákat ujak ellenében cserélnek.

(4 II 3)

Hirdetés kötélszállításra. 5013/1907 sz. — A máramarosszigeti erdőigazgatóság 1908., 1909. és 1910. évi tutajkötel szükségletének biztosítására 1907. évi szeptember hó 2-án d. e. 11 órakor az erdőigazgatóságnál zárt ajánlati versenytárgyalás fog tartatni.

Versenyezni kívánók felhivatnak, hogy szabályszerű ajánlataikat, amelyekben száraz és kátrányozott kötelekért kilogrammonként kívánt ár külön-külön számokkal és betűkkel kiirandó, Kettőezer-négyszáz (2400) korona bánatpénzzel felszerelve és a szállítani kívánt kötel-nintáikat 30 cm hosszúságban külön csomagban a versenytárgyalás megkezdése előtt az erdőigazgatóságnál nyújtják be.

A versenytárgyalási feltételek a máramarosszigeti erdőigazgatóság kiadójában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

(7 II. 2.)

M. kir. erdőigazgatóság.

Pályázat erdőőri állásra. 339. sz. — Esztergom vármegye területén állami kezelésbe vett községi stb. erdőknél, a közigaz-

gatási erdészeti bizottság 1907. évi 1096. számú határozata folytán egy járási erdőőri állás betöltésére pályázat hirdetik.

Az erdőőr évi bére 700 korona, lakbér 130 korona, tüzifaváltás 50 korona, utazási és írószer átalány 120 korona, összesen 1000 korona.

Pályázhatnak mindazok, kik magyar állampolgársággal bírnak, feddhetetlen előéletűek, legalább 24 évesek, de 35 évesnél nem idősebbek, ép szellemi és testi erővel, különösen jó látó, halló és beszélő tehetséggel bírnak és az erdőőri szakvizsgát jó sikerrel letették. Mindezek hiteles okmányokkal igazolandók.

A sajátkezűleg írt, egy koronás bélyeggel ellátott kérvények 1907. évi szeptember hó 15-éig a komáromi m. kir. állami erdőhivatalnál adandók be.

Későbbben beérkező kérvények tekintetbe nem vétetnek.

Komárom, 1907. évi július hó 25-én.

(8 III. 2.)

M. kir. állami erdőhivatal.

Eladó faállomány. Hunyad megyében, Rápolts község határában 207 kat. hold területen 60% tölgy, 40% bükk, gyertyán és cserfa eladó. Kora 40—65 év. Zárata átlagban 0·9. Becsérték 72.558 K. További felvilágosítást ad: *Fáy Béla*, Dédács, u. p. Piski, Hunyad m. (9. II. 1.)

Faarverési hirdetmény. A Ménhárd XVI. szepesi város nagyközség előljárósága 1907. évi augusztus hó 21-én délelőtt 11 órakor a község háza nagytermében tartandó nyilvános írásbeli árverésen eladja a tulajdonát képező erdő „A” üzemosztályának 1906. évi vágásában tövön álló 863 db luczfenyő és 435 db jegenyefenyő, összesen 771·66 tm^3 -re becsült műfára alkalmas fatömeggel és 47·97 tm^3 -re becsült kéreggel, valamint 92 db lucz- és jegenyefenyő 66·91 tm^3 -re becsült tűzifatömeggel. Becsár 5300 K. Kiszállítási határidő bezárólag 1908. év április hó 30-ig.

Ajánlatok csak akkor vétetnek figyelembe, ha bánatpénzképpen a megajánlott összegnek legalább 10%-át készpénzben tartalmazzák; ha úgy vannak aláírva, hogy az aláírásból az ajánlattevőnek neve és lakhelye (utolsó postaállomás) világosan kiolvasható és ha a boríték kívül „Ajánlat a ménhárdi „A” üzemosztály 1906. évi

fakészletre" felirással van ellátva. Utóajánlatok egyáltalában nem fogadtatnak el. Az árverés eredménye az elfogadott ajánlat benyújtójára azonnal, eladóra azonban csak az illetékes hatóság jóváhagyása után válik kötelezővé.

A részletes árverési és szerződési feltételek a lőcsei m. kir. áll. erdőhivatalnál, az annak alárendelt szepesszombati m. kir. járási erdőgondnokságnál és Ménhárd nagyközség előljáróságánál tekinthetők meg naponta 11—12 óra között.

Szepesszombaton, 1907. évi július hó 29-én.

(10.)

M. kir. járási erdőgondnokság.

Faeladási hirdetmény. 140/907 sz. — Szászkézd község elad erdejének „A” üzemosztályában 430 db 84,5 cm átlagos mellmagasságu és erdejének „B” üzemosztályában 803 db 80 cm átlagos mellmagasságu átmérővel bíró tölgyfát, mely 1233 db tölgyfának köbtartalma 5501 tm^3 és ebből 1820 tm^3 műfára esik. Becsérték és kikiáltási ár 38,300 K. Írásbeli ajánlatokkal egybekötött nyilvános árverés a község irodájában 1907. évi szeptember hó 16-án délelőtt 10 órakor fog megtartatni.

Itt megjegyeztetik, hogy írásbeli ajánlatok beadhatók külön az „A” és külön a „B” üzemosztályban kijelölt tölgyfára is. Bánatpénz az egész fatömegre 10⁰%, azaz 3830 K.

Árverési feltételek és becslési jegyzékek a járási főszolgabíró urnál és a község jegyzői irodájában betekinthetők. A fa kiválóan dongának alkalmas.

Szászkézd, 1907 július 26-án.

(11)

Az előljáróság.

Pályázat. Gróf Pappenheim Siegfriedné Károlyi Erzsébet grófnő uradalmaiban egy **erdészsegédi állás** betöltendő 6 óra.

Pályázhat oly nőtlen egyén, aki az erdőbecslés, felmérés és térképezésben teljes jártassággal bír, esetleg további alkalmazás nincs kizárva.

Kérvények okmányokkal felszerelve, igényeik feltüntetésével alulírothoz augusztus 30-ig beküldendők.

Buják, Nógrád m.

(12)

Mányay Imre
főerdész.

Faeladási hirdetmény. A korondi közbirtokosság (Udvarhely vármegye) tulajdonát képező Korond község határában fekvő üzemtervi megjelölés szerint „D” üzemosztály 4, 5, 6, 6/a, 7, 21, 22, 23, 23/a részletein 38749 k. holdon lévő, a Nagyméltósági földmivelésügyi Miniszter ur 25.412/907. számú rendelete és a székelyudvarhelyvármegyei, közigazgatási erdészeti bizottság 865/1907. számú véghatározatával eladásra engedélyezett összes luczfenyő és bükkfaanyag, mely hivatalos becslés alkalmával 2745 m^3 I. osztályu, 9986 m^3 II. osztályu, 13.268 m^3 III. osztályu luczfenyő fűrészárut, 7205 m^3 I. osztályu, 7349 m^3 II. osztályu, 5237 m^3 III. osztályu luczfenyő épületi fát, 12.799 m^3 bükkmúfát és 54.917 m^3 bükktüzfát tartalmaz és amelynek kikiáltási ára 178.964 korona, azaz Egyszázhetvennyolcezer-kilencszáz-hatvan-négy korona, Korond községhezánál 1907. évi szeptember hó 25-én délelőtt 10 órakor nyilvános szó- és írásbeli árverésen a legtöbbet ígérőnek el fog adatni.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el.

Bánatpénz a kikiáltási ár 10⁰/₀-a.

Árverési és szerződési feltételek a korondi m. kir. járási erdőgondnokságnál, Székelyudvarhelyen és alulirotnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Korond, 1907. évi augusztus hó 5-én.

(13)

Lőrincz Mihály
közbirtokossági elnök.

Fenyőfaeladás. 60841/I/B—1. sz. — A lipótújvári főerdőhivatal kerületében a folyó év őszén a következő fenyőfa kerül eladás alá és pedig:

A) Szóbeli árverés útján.

I. csoport. Tövön az erdőn az oszada revuczai erdőgondnokság „A” üzemosztálya I. II. és III. vágássorozatainak 1362 holdas 1908—1912. évi vágásterületeinek faállománya.

II. csoport. a) Tövön az erdőn az oszada-revuczai erdőgondnokság „A” üzemosztálya IV. vágássorozatának, a „B” és „D” üzemosztálynak 5049 holdas 1908—1912. évi vágásterületi faállománya.

b) A kincstár által kitermelve és rakodóra szállítva a vichodnai

erdőgondnokság 143·3 holdas 1908—1912. évi vágásterületein termelhető haszonfa.

c) A kincstár által kitermelve és rakodóra szállítva a likavai erdőgondnokság 150·1 holdas 1908—1912. évi vágásterületein termelhető haszonfa és fenyőtűzifa.

B) Írásbeli versenytárgyalás útján.

III. csoport. Tövön az erdőn a szvarini erdőgondnokság 302·3 holdas, a feketevági erdőgondnokság 402·4 holdas és a teplicskai erdőgondnokság 348·7 holdas 1908—1912. évi vágásainak faállománya a lipótújvári gőz- és vízfűrészbérletével kapcsolatban.

Az árverés napját, a kikiáltási árakat és a feltételeket később fogom közölni.

Érdeklődők felhivatnak, hogy a faállományok megtekintése és felbecslése végett a lipótújvári főerdőhivatalhoz forduljanak.

A fenyőháza és maluzsinai erdőgondnokságok fatermése házilag fog kitermeltetni és a rakodókra szállíttatni. Az anyag évről-évre fog árverés alá bocsáttatni.

Budapest, 1907. évi július hó 27.

(14) *Magyar királyi földmívelésügyi miniszter.*

Tölgy-, hárs- és bükkfaeladás. 59.628/I/B—1. sz. — Az orsovai m. kir. erdőhivatal kerületében a folyó év őszén írásbeli versenytárgyalás fog tartatni:

1. a berzászkai erdőgondnokság A) üzemosztálya V. vágás-sorozatában kitűzött 1228·7 holdas 1908—1915. évi vágásterületek faállományának;

2. a herkulesfürdői erdőgondnokság C) üzemosztályában kitűzött 903·1 holdas 1908—1914. évi vágásterületek faállományának tövön való eladása iránt.

Az utóbbi faanyag iparvasut építésének kötelezettségével adatik el.

Az árverés napját, a kikiáltási árakat és a feltételeket később fogom közölni.

Érdeklődők felhivatnak, hogy a faállományok megtekintése és felbecslése végett az orsovai erdőhivatalhoz forduljanak.

Budapest, 1907. évi július hó 27.

(15) *A m. kir. földmívelésügyi miniszter.*

Pályázati hirdetés. 170/1907. sz. — A báró Bánffy uradalomnál két erdőgyakornoki állásra pályázat nyitattik.

Az 1440 (egyezer-négyszáznegyven) korona évi fizetéssel, természetbeni lakás, tűzifajárandósággal és nyári külső munkálatok tartamára 60 (hatvan) korona havi pótlékkal javadalmazott fenti állásokra pályázni kívánók felhivatnak, hogy az erdészeti főiskola sikeres végzését és eddigi alkalmaztatásukat igazoló hiteles bizonyítványaikkal felszerelt (bélyegtelen) pályázati kérésüket folyó évi szeptember hó 15-ik napjáig bezárólag nyujtsák be alóírt címre.

Kinevezettek kötelesek állomáshelyüket folyó évi október hó 31-ik napján elfoglalni.

Azok, kik önkéntességi katonai kötelezettségöknek eleget tettek és az oláh nyelvet szóban birják, előnyben részesíttetnek.

Szászrégen, 1907. évi augusztus hó.

(16)

A báró Bánffy-uradalom erdőhivatala.

Pályázat. 1604/1907. sz. — A selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola erdőműveléstani tanszékénél leköszönés folytán megüresedett s a X. fizetési osztályba sorozott, évi egyezer-hatszáz (1600) korona fizetéssel, az 1904. évi I. törvénycikk alapján járó négyszáz (400) korona személyi pótlékkal, négyszáz-huz (420) korona lakpénzzel és ötvennégy (54) ürköbméter tűzifajárandósággal javadalmazott tanársegédi állásra pályázatot hirdetek.

Felhivom tehát mindazokat az okleveles erdészeket, akik az említett állást elnyerni óhajtják, hogy a nagyméltóságu m. kir. földművelésügyi miniszteriumhoz címzett, kellőleg felszerelt és szabályszerűen bélyegzett folyamodványaikát, ha állami szolgálatban vannak, felettes hatóságuk, különben pedig az egészségi állapotnak közhatósági orvos által való igazolása mellett az illető főispán — székesfővárosi főpolgármester — útján, ezen pályázati hirdetésnek a Budapesti Közlönyben való első megjelenésétől számított négy (4) hét alatt, a selmeczbányai m. kir. bányászati és erdészeti főiskola rektoránál okvetlenül benyujtsák, mert az elkészen érkező, avagy kellőleg nem okmányolt kérések nem fognak figyelembe vétetni.

Selmeczbányán, 1907. évi augusztus hó 4-én.

A főiskola ezidőszerinti rektora helyett:

(17)

Dr. Fodor.

Verseny tárgyalási hirdetmény a feketegaramvölgyi erdei vasut kiépítése tárgyában. 4459/1907. sz. — A beszercebányai m. kir. erdőigazgatóság kerületében a Máv. zólyombrezói állomásából kiinduló és Feketebalog végállomásáig vezető, mintegy 11,5 km hosszú, 760 mm nyomszélességű korlátolt közforgalmu erdei vasut építési munkálataira ezennel nyilvános versenytárgyalást hirdetek.

A kiadásra kerülő munkák a következők:

a) A szóban levő erdei vasut létesítése érdekében szükséges összes műszaki munkák, u. m. a vasut és tartozékainak létesítésével kapcsolatos mindennemű építmények előállításához szükséges felvételi, tervezési és kitűzési munkák stb.

b) A pálya és tartozékai létesítése céljából szükséges összes alépítményi munkák, u. m. a földmunkák, a vizmentesítő és biztosítási munkák, a támasztó- és bélésfalak, a hidak és áteresztők építése, az utépítmények és plateau kavicsolások.

c) A felépítményi vas- és aczélmények beszerzése, szállítása és a felépítmény teljes elkészítése a beágyazással együtt.

d) Az állomások, kitérők és megállóhelyek létesítése.

Az ívenként egykoronás bélyeggel ellátott és a pályázati feltételekben körülírt módon kiállított ajánlatok a beszercebányai m. kir. erdőigazgatóságnál 1907. évi szeptember hó 23-án délelőtti 11 óráig nyújtandók be.

A közigazgatási bejárás alapjául szolgált tervek a vasut közigazgatási bejárásáról 1906. évi szeptember hó 3-án felvett és a kereskedelemügyi miniszter ur 1906. évi 73.941. számú rendeletével jóváhagyott jegyzőkönyv, a szerződési és ajánlattervezet, a vonal mentén végzett talajkutatások kimutatása, a munkák végrehajtására vonatkozó általános és részletes vállalati feltételek, a létesítendő épületek és építmények leírása, a beszercebányai m. kir. erdőigazgatóság hivatalos helyiségeiben (Beszercebányán, IV. Béla király-tere 8. szám) folyó évi augusztus hó 4-től kezdődőleg a hivatalos órák alatt megtekinthetők és ugyanígy a pályázati feltételek, a szerződés tervezete, a tájékoztató előmérés, az árjegyzék, a használandó ajánlati minta és a vonal mentén végzett talajkutatások kimutatása díjmentesen; az általános és részletes vállalati feltételek, az épületek és építmények leírása és a közigazgatási bejárás jegyzőkönyv másolata együttesen 20 (husz) koronáért, a

helyszinrajz, hosszszelvény ésszabványrajzok együttesen 80 (nyolczvan) koronáért, ugyancsak f. évi augusztus hó 4-től kezdődőleg ugyanott beszerezhetők, esetleg a rajzok a vállalkozó vagy megbizottja által és saját költségén a hivatalos órák alatt lemásolhatók.

Besztercebányán, 1907. évi julius hóban.

(18)

M. kir. erdőigazgatóság.

Faarverési hirdetmény. A báró Bruckenthal Károly-féle kegyes alapítványok Alsó-Orbó község (Alsó-Fehérmegye) határán a nagyenyedi vasuti állomástól mintegy 6 km-re fekvő „Hinszuj“ dűlőben 1047 k. holdon levő 18—19 éves 0·9 zárlatu tölgy, gyertyán és egyéb fanemekből álló erdő — hántásra alkalmas tölgy 2460 m³, 1100 m² egyéb dorong és 1000 m³ rőzsefára becsült — fatömegének nyilvános árverés utjáni eladására 1907. évi augusztus hó 28-ik napjának d. e. 10 órája tüzetik ki.

Az árverés helye a nagyenyedi m. kir. járási erdőgondnokság hivatalos helyisége Nagyenyeden.

Írásbeli ajánlatok az árverés napja előtt legalább egy nappal az alulírott presbiteriumhoz a hivatalos órákban (d. e. 12 óráig) nyújtandók be és csak akkor fogadtatnak el, ha a bánatpénznek az alulírott presbiterium pénztáránál eszközölt előleges letételét igazoló hivatalos elismervény csatoltatik és azon kijelentést tartalmazza, hogy árverező az árverési feltételeket ismeri, azokat magára kötelezőnek tartja.

Kikiáltási ár 16.000 K.

Bánatpénz 1600 K.

Utóajánlatok nem fogadtatnak el. Részletes árverési és szerződési feltételek a m. kir. járási erdőgondnokságnál Nagyenyeden és dr. Kirchgatter jószágigazgató irodájában Nagyszebenben Kísföld 11. hsz. a. tekinthető meg.

(19)

A nagyszebeni ág. hitv. ev. presbiterium.

Faeladás. Farkasfalvi (u. p. Meishard Szepes m.) birtokon a körülbelül 73·2 k. holdon lévő erdei és luczfenyőfát tövön el szándékozom adni.

A zárt ajánlatok 10.000 K bánatpénzzel ellátva a késmárki kir. körjegyzői irodába legkésőbb 1907 szeptember 4. d. u. 3 óráig benyújtandók.

A feltételek Farkasfalván Gross Alajos gazd. intézőnél megtekinthetők. Az eladásra kerülő fa megsemmisíthető és a fák megsemmisítése vagy megsértése nélkül meg is becsülhető.

(20)

Wieland Artur
földbirtokos.

Faeladási hirdetmény. Brassó vármegyében fekvő Feketehalom községe „Hundsberg“ nevű tölgyeséből a nagyméltóságu földmivelésügyi miniszter urnak 1905. évi 7495 I/A—2. számú engedélyével a félfatömeg csoportos kihasználása mellett legelőerdővé átalakítandó 2245 k. hold részletén a törzsenként leszámozott és felülbélyegzett 6286 db tölgytörzset, mely 4255 m^3 kéreg- és szijacsmentes műfára és 11.031 $\ddot{u}rm^3$ hasáb-, dorong- és galy-tüzfára becsültetett, 1907. évi szeptember hó 7-én d. e. 10 órakor a község házában nyilvános árverésen tövön egy tömegben el fogja adni.

Kikiáltási ár összesen 120.000 K, azaz Egyszázhuszezer korona, mely összesen alul említett famennyiség eladatni nem fog. Utó-, távirati és szabálytalanul kiállított ajánlatok visszautasítattnak. Minden árverező köteles az árverezés megkezdése előtt a kikiáltási árnak 10⁰/₀-át bánatpénzül letenni.

Kérdésszerű erdő közvetlen a brassó-fogarasi országút mellett és az épülő s jövő évben megnyíló brassó-fogarasi vicinális vasút feketehalmi állomásától 2—3 km-nyire fekszik.

A részletes árverési és szerződési feltételek Feketehalom község elöljáróságánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Feketehalom, 1907. évi augusztus hó.

(21. II. 1.)

A községi elöljáróság.

Az „Erdészeti Lapok“ 1907. évi XVI. füzetének tartalma:

	Oldal
<i>Bund Károly</i> : Az ipolyvölgyi erdőirtásokról	971
A pécsi országos kiállítás erdészeti és vadászati csoportja	983
<i>Kövesi Antal</i> : Az erdészeti géptan elemei	988
KÜLÖNFÉLÉK: Borsod-, Gömör-, Hevesmegyék erdészeti egyesülete <i>(Mitske G.)</i> — Uj amerikai tuskóirtógép. — Czélszerű terület- becslő eszköz <i>(Béky Albert)</i>	1015
Változások és kitüntetések az erdészeti szolgálat köréből	1023
Hivatalos közlemények: Pályázat	1023
Erdészeti Rendeleték Tára	1024
Az Országos Erdészeti Egyesület pénztáránál teljesített befizetések (1907. július hóban)	1025
Hirdetések	I—XI

ERDÉSZETI ÉPÍTÉSTAN. Irta: Sobó Jenő. I. rész 1. és 2. kötet: Középítéstan
Egy-egy kötet ára tagoknak 11 K. 20 fill., nem tagoknak 16 K. — II. rész:
Út-, vasut- és hidépítéstan. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K.

MAGYAR ERDÉSZETI OKLEVÉLTAR. Szerkesztette és történeti bevezetéssel
ellátta: Tagányi Károly. 3. kötet. 1896. Ára tagoknak 20 K., nem tagoknak 40 K.

ERDÉSZETI RENDELETEK TÁRA. 1880—1884. (I—IV.) és az 1885—89 (V—IX.)
évfolyam teljesen elfogyott. (Ezen évfolyamokat az egyesület mérsékelt áron
visszaváltja.) Elfogyott továbbá az 1890. (X.), 1892. (XII.) és 1899. (XIX.)
évfolyam.

Az 1891. (XI.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1893—94. (XIII. és XIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K. 20 fill. nem tagoknak
2 K. 40 fill.

Az 1895. (XV.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1896. (XVI.) évfolyam ára tagoknak 50 fill., nem tagoknak 1 K.

Az 1897. (XVII.) évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1898. (XVIII.) évfolyam ára tagoknak 70 fill., nem tagoknak 1 K. 40 fill.

Az 1900. évfolyam ára tagoknak 60 fill., nem tagoknak 1 K. 20 fill.

Az 1901—1903. (XXI—XXIII.) évfolyam ára tagoknak 3 K., nem tagoknak 5 K.

Az 1904. évi (XXIV.) évfolyam ára tagoknak 1 K 50 fill., másoknak 2 K 40 fill.

Az 1905. évi (XXV.) évfolyam ára tagoknak 50 fillér, másoknak 1 korona.

Az Erdészeti Rendeletek Tára egyes füzetei 45 fill. postaköltség beküldése esetén
bérmentve küldetnek.

TANGENS-TÁBLÁZATOK. Osszeállította Pohl János. Ára tagoknak 1 K, nem
tagoknak 2 K. (Kapható a szerzőnél is Budapesten, IV., Egyetem-tér 1. sz.)

A LEGELŐERDŐK. Irta: Földes János. (Külön kiadása az Erdészeti Lapok
1895. évi I—V. füzetében közölt munkának.) Ára tagoknak 1 K. 60 fill.
nem tagoknak 2 K 40 f; 55 f postaköltség beküldése esetén bérmentve küldhető

A VADÁSZATI ISMERETEK KÉZIKÖNYVE. Írták: Belházy J., Szécsi Zs. és
Illés N.; négy kötet ára az O. Erd. E. tagjainak fizve 9 K., kötve 13 K.

HAZANK HAZI FAIPARA. Irta Gaul Károly. Ára tagoknak és könyvkereskedők-
nek 1 K. 40 fill., másoknak 2 K. Bérmentesítésre 45 fill. küldendő.

A BÜKKTÜZIFA ROMLÁSA ÉS AZ ELLENE VALÓ VÉDEKEZÉS. Irta:
Gellért József. Ára tagoknak 60 fill., másoknak 1 K. Bérmentesítésre 35 fill.
küldendő.

A KÜLFÖLDI FANEMEK MEGTELEPÍTÉSE STB. Irta: Péch Dezső. Ára
tagoknak és könyvkereskedőknek 3 K., másoknak 4 K. Bérmentesítésre
45 fill. küldendő.

SZÁMTAN. Erdőőrök részére írta Béky Albert. Ára tagoknak 1 K 50 f., mások-
nak 2 K 40 f. Bérmentesítésre 45 f. küldendő.

ÉRTEKEZÉSEK AZ ERDŐRENDEZÉS KÖRÉBŐL. Irta: Bund Károly. Ára 4 K.

Ő FELSÉGE NAGY FÉNYNYOMATU ARCZKÉPE. Ára tagoknak 7 K., nem
tagoknak 8 K. Bérmentve küldetik.

Népszerű nyelven írt művek, melyek, ha a t. megrendelők árukon kívül
egyenként 45 fill. postaköltséget beküldenek, bérmentve küldhetők:

AZ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 2 K.

NÉPSZERŰ ERDÉSZETI NÖVÉNYTAN. I. füzet. Spórás növények. Ára 4 K.
II. f. Mohok, edényes virágtalanok, tülevellők. Ára 2 K. III. füzet. Magházás
növények. Ára 3 K.

Valamennyit Fekete Lajos írta.

Az Országos Erdészeti Egyesületnél és Fekete Lajos ny. min. tanácsos urnál (Selmeczbánya), mint szerzőnél egyaránt megrendelhetők a következő művek, melyek után *egyesületi tagok és könyvkereskedők, ha az egyesületnél rendelik meg azokat, 25 százalék árengedményben részesülnek:*

ERDŐRENDEZÉSTAN. Ára 12 K., ill. 9 K.

ERDŐÉRTÉKSZÁMITÁSTAN. II. kiadás. Ára 6 K., ill. 4-50 K.

ERDÉSZETI NYERÉSGSZÁMITÁSTAN. Ára 4 K., ill. 3 K.

A SZÁLLALÓ ERDŐK BERENDEZÉSE. Ára 1 K. 20 fill., ill. 90 fill.

ERDŐBECSLÉSTAN. II. kiadás. Írta: Sóltz Gyula és Fekete Lajos. Ára 8 K., ill. 6 K.

„AZ ERDŐ” kiadóhivatalában

Temesvár-Belváros, Uhrmann Henrik papirkereskedésében megrendelhető „AZ ERDŐ” cz. erd. és vad. szaklap kisebb erdők birtokosai és kezelői, erdészeti altisztek, erdőőrök és vadőrök részére. Előfizetési ára egész évre 4 K. Megjelenik minden hó 1-én és 15-én. Szerkesztő: Török Sándor m. kir. erdőmester, erdőőri szakiskolai igazgató, Temesvár 3.

A szerzőknél rendelhetők meg:

ERDŐMIVELÉSTAN. Írta: Vadas Jenő (Selmeczbánya). Ára tagoknak 7 K, nem tagoknak 10 K.

A SELMECZBÁNYAI M. K. ERDŐAKADÉMIA TÖRTÉNETE ÉS ISMERTETŐJE. Írta: Vadas Jenő. Ára 4 K. (erdőgyakornokoknak 3 K., akadémiai hallgatóknak 2 K.) Kapható a szerzőnél (Selmeczbányán).

A LEGELŐERDŐK BERENDEZÉSE, KEZELÉSE ÉS HASZNOSÍTÁSA. Írta: Márton Sándor (Nagy-Károly). Ára tagoknak 4 K. 80 fill., másoknak 6 K.

Egyebütt megrendelhető magyar erdészeti művek:

A MAGYAR ÁLLAM ERDŐSÉGEINEK GAZDASÁGI ÉS KERESKEDELMI LEIRÁSA. Szerkesztette: dr. Bedő Albert. 4 kötet, egy térképpel. Kiadta a földművelésügyi minisztérium. 1896. Magyar, német és francia nyelven.

A BÜKKFA KÖRHADÁSA ÉS KONZERVÁLÁSA. Írta: dr. Tuzson János. Kapható Kilián Frigyes utódánál. Budapest, Váci-utca. Ára 4 K.

AZ ERDŐHASZNÁLATTAN KÉZIKÖNYVE. Írta: Szécsi Zsigmond. II. kiadás. Ára tagoknak 12 K., nem tagoknak 16 K. (Kapható Joerges A. özv. és fiánál Selmeczbánya.)

ALTALÁNOS FÖLDMÉRÉSTAN. Írta: Cséti Ottó. II. kiadás. (Kapható ugyanott.) Ára 9 K.

ERDŐVÉDELEMTAN. Írta: Téglás Károly. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K. 40 f.

ERDÉSZETI TALAJTAN. Írta: Fekete Lajos. II. kiadás. 1891. (Kapható ugyanott.) Ára 5 K.

BETŰSOROS TARGYMUTATÓ AZ ERDÉSZETI RENDELETEK TARA I—XXIV. ÉVFOLYAMAIHOZ. Összeállította Tomasovszky Imre. (Kapható ugyanott.) Ára 1 K.

ERDÉSZETI SEGÉDTÁBLÁK. Ára: 8 K. és ERDEI ROVATOS NAPLÓ. Ára 1 K. 20 fill.

Megrendelhetők a földművelésügyi minisztériumnál Budapest.

TERMÉSI TÁBLÁK. 1886. Kiadta Fülöp Szász-Coburg herczeg erdőrendezőse. (Jolsva, Gömörm.) Ára 2 K.

AZ ÁRVÉDELMI FÜZESÉK TELEPÍTÉSE ÉS MŰVELÉSE. Írta: Vadas Jenő Ára 50 f. Megrendelhető a földművelésügyi minisztériumnál és Nagel Ottó könyvkereskedésében, Budapest, Muzeum-körut 2. szám.

LEGELO ÉS HAVASGAZDÁLKODÁS. Írta: Berendi Béla. Ára 5 K. (Kapható Láhner Péter postamesternél, Rahó, Máramarosm.)